

OMENIA

Revista trimestrială a FEDERAȚIEI NAȚIONALE "OMENIA"
a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România

Anul 16 nr. 3 (63)

www.fn-omenia.ro

SEPTEMBRIE 2024

Foto: www.coastreporter.net

**Pensionari,
vi se
pregătește
ceva!**

**Cum faci
cererea pentru
recalcularea
pensiei**

pag. 5

**Scrisoare deschisă:
Dincolo de gesturi simbolice,
seniorii merită o strategie
la nivelul UE privind
egalitatea de vârste**

pag. 9

**Federația Națională „OMENIA” a C.A.R.P.-urilor
din România, membră a Platformei AGE Europe**

Din sumar:

- 01** *Mesajul președintelui*
O toamnă îmbelșugată
și senină pentru seniorii
OMENIEI
- 02** *Lunga toamnă fierbinte*
Pensionari,
vi se pregătește ceva!
- 07** *C.A.R.P. "Prima-Tim" Timișoara*
Carnetul de membru,
cartea de identitate a
membrului casei de ajutor
reciproc a pensionarilor
- 09** *AGE Platform Europe*
Scrisoare deschisă:
Dincolo de gesturi
simbolice, seniorii merită
o strategie la nivelul UE
privind egalitatea de vârste
- 11** *Învățare pe parcursul
întregii vieți*
Educație financiară
intergenerațională (II)
- 13** *Bunăstare emoțională*
Relațiile sănătoase -
element vital
pentru starea de bine
- 14** *Asociația C.A.R.P. "Speranța"
Hunedoara*
De mici îi formăm
pe viitorii jurnaliști
- 17** *25 Octombrie - Ziua Armatei
Române*
Peneș Curcanul "un steag
viu" pentru toți românii!
- 19** *InfoCons alături de consumatori*
Alimentele ultraprocesate,
boală sigură pentru
persoanele vârstnice
- 21** *Publicistică*
Din vară până-n toamnă,
domnul Goe a dat BAC-ul!
- 22** *Sfatul specialistului*
Limbajul receptiv
- 24** *Pentru nepoți*
Povestea celor 7 lebede
- 26** *Opinii*
Doamne,
ce se întâmplă cu noi?
- 27** *Actualitatea lui Nenea Iancu*
Nepotismul
- 29** *Proza scurtă*
Păsări negre...
- 32** *Glume*
Umor la tipar...

O toamnă îmbelșugată și senină pentru seniorii OMENIA!

Bine v-am regăsit, dragi seniori, membri afiliați și prieteni ai Federației Naționale „OMENIA”! După o vară teribil de călduroasă, parcă niciodată nu ne-a fost dat să trăim ceva asemănător ca amploare și ca perioadă, cel puțin așa spun măsurătorile specialiștilor în meteorologie, ne așteaptă o toamnă, dacă nu la fel de caniculară, cel puțin „fierbinte” în evenimente care ne privesc pe noi, pe pensionari.

Tema principală este intrarea în vigoare a noii legi a pensiilor (Legea nr.360/2023) și recalculările de Rigoare în funcție de cotizație, sporuri și vechime.

Vor exista erori, evident, la o așa mare mașinărie de recalculare a pensiilor, vor apărea multe nemulțumiri, dar sperăm că vor fi soluționate corect de către autoritățile de resort. Este, totuși, o premieră, dacă o putem numi așa. Aceea că după aproape 34 de ani de la evenimentele din 1989 se încearcă o reparare a inechităților.

Această lege reușește să repare, cum spuneam, inechitățile anilor postdecembriști, de aceea cred că este un proces de dreptate socială pentru seniori și nu trebuie neapărat privit ca un proces de majorare a pensiilor care se poate petrece oricând.

Un tăvălug de informații

alarmiste, cu multe detalii scoase din context și puse ca să fie știri de breaking news, pe burtieră galbenă, roșie, etc., va speria cu siguranță pe vârstnici. De aceea, vă rog, dragi seniori, să diseminați informația, să vă orientați spre informațiile corecte transmise de către autoritățile locale sau centrale, de oficiile de pensii și poștale. Ei știu ce trebuie să faceți și unde să vă îndrume. Așa este, s-a creat o mare bulibășeală cu această recalculare, dar este totuși o premieră!

Dacă prevederile acestei legi sunt aplicate cu rigurozitate, dacă indexările anuale vor fi respectate se va mișca ceva spre binele seniorilor. Ca orice lege, și aceasta, indiferent unde ne-am afla, nu putea să rezolve toate problemele cronicizate, repet, de aproape 34 de ani, de aceea urmează o nouă etapă, căreia i se mai spune și mica recalculare. Vedem ce va fi.

Până atunci însă, pentru că nu peste mult timp vom sărbători Ziua Internațională a

Persoanelor Vârstnice, pe 1 octombrie, vă rog să primiți, dragi seniori din partea mea și a Comitetului Director al Federației Naționale „OMENIA” a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România, cele mai calde urări și gânduri bune. Este o zi deosebită pentru seniori, o dovadă sinceră de respect și prețuire pe care țările lumii o arată persoanelor vârstnice. Aceeași prețuire o datorăm și noi celor peste un milion de membri care fac parte din federația noastră, cea mai puternică voce care militează pentru drepturile lor.

Vă doresc o toamnă frumoasă și îmbelșugată, liniștită și senină, că de mult nu am mai avut parte de așa ceva și parcă toate s-au întors într-un chip nevolnic împotriva noastră, dar să nu ne pierdem speranța că va răsări soarele și pe strada noastră.

**Președintele
Federației Naționale "OMENIA"
a C.A.R.P.-urilor din România
Ec. Giorgică BĂDĂRĂU**

Pensionari, vi se pregătește ceva!

Viitorii și actualii pensionari trebuie să știe că toamna lui 2024 se anunță extrem de încărcată. Începând cu 1 septembrie 2024 va intra în vigoare Legea nr. 360/2023, noua lege a pensiilor, care urmează a înlocui complet Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (o parte dintre prevederile noii legi se aplică deja, altele își vor produce efectele începând cu 1 septembrie).

Prin majorarea pensiilor, în cele două etape, indexarea de la 1 ianuarie 2024 și apoi recalcularea în septembrie 2024, se dorește îndreptarea inechităților sociale care de peste 30 de ani domină sistemul public de pensii.

Noua lege a pensiilor, care va intra în vigoare pe 1 septembrie, aduce modificări semnificative în sistemul de pensii din România. Astfel, după ce în ianuarie 2024 pensiile românilor au fost majorate cu 13,8%, în septembrie 2024 se vor plăti pensiile recalculate. Este pentru prima dată când în același an au loc și o majorare a pensiilor, și o recalculare a acestora.

Pensiile vor fi recalculate din oficiu, luându-se în considerare și veniturile cu caracter nepermanent asupra cărora s-a calculat contribuția la sistemul de pensii. În cazul în care nu există la dosarul de pensie adeverințe pentru aceste venituri, pensionarii au la dispoziție un termen de 6 luni să solicite foștilor angajatori eliberarea acestor adeverințe și să le depună la Casa de pensii. Continuarea activității în baza aceluiași contract individual de muncă după împlinirea vârstei de pensionare determină imposibilitatea ca o persoană să beneficieze în același timp și de pensie.

Ce schimbări aduce noua lege a pensiilor

Domnul Ioan Stăiculescu, juristul Federației Naționale "OMENIA" a C.A.R.P.-urilor din România și al Asociației C.A.R.P. "OMENIA" București, este persoana care ne călăuzește prin hățișul legislativ și care a avut amabilitatea să ne sublinieze câteva aspecte importante și noutăți în domeniul sistemului de pensii pe care le aduce noua formă legislativă, începând cu această toamnă.

Noua lege a pensiilor a intrat în vigoare la 1 septembrie 2024, cu excepția unor articole care se aplică încă de la 1 ianuarie 2024 și care vizează indexarea pensiilor.

Un aspect important care a fost introdus prin noua lege îl reprezintă creșterea pensiilor cu un procent de 13,8% începând cu data de 1 ianuarie 2024. Recalcularea pensiilor se va face începând cu data de 1 septembrie 2024.

Noua lege va introduce egalizarea vârstei standard de pensionare la 65 de ani, atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Acest deziderat urmează să se îndeplinească gradual în timp.

Se introduce un stagiul minim de cotizare de 15 ani pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă, stagiul maxim de cotizare fiind de 35 de ani. De asemenea, persoanele care depă-

șesc un stagiul de cotizare de 25 de ani vor fi recompensate cu puncte suplimentare pentru vechime. În ceea ce privește vârsta de pensionare, prin lege sunt introduse criteriile de reducere a acesteia pentru persoanele ce lucrează în condiții speciale și deosebite, sau în cazul celor cu dizabilități, precum și a celor care au depășit stagiul complet de cotizare. De asemenea mamele beneficiază de reducerea vârstei de pensionare cu 6 luni pentru fiecare copil avut.

Aceeași lege introduce ca deziderat normalizarea condițiilor de muncă speciale și deosebite până în anul 2035.

Prin noua lege se acordă bonificații persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare.

Se adoptă o nouă formulă de calcul bazată pe numărul de puncte acumulate de fiecare persoană, în concordanță cu principiul contributivității.

Totodată, legea redefinește noțiunea de perioade asimilate stagiilor de cotizare. În primul rând dispare ca perioadă asimilată stagiilor de cotizare perioada cât beneficiarul a primit o pensie de invaliditate. În al doilea rând, acestea sunt valorificate doar în ipoteza în care ele nu se suprapun cu alte perioade contributive.

Atenție la escroci!

La escrocherii și fără-delegi mintea românului nu cunoaște limite de inventivitate și, din păcate, pensionarii sunt categoria de vârstă cea mai vulnerabilă în fața acestor nemernici care, mai nou, îi păcălesc în numele Casei Naționale de Pensii. Metoda este următoarea: primești un mesaj fals de la cineva care se recomandă a fi din

partea Casei Naționale de Pensii, fiind sfătuit să îți deschizi un cont bancar, iar apoi să îi dai datele tale personale pentru a primi sumele restante de bani de pe urma recalculării. Reprezentantii Casei Naționale de Pensii au transmis că mesajele nu le aparțin și le recomandă pensionarilor să fie foarte atenți.

Foto: www.pymnts.com

Vârstnicii, nevoiți să-și rotunjească pensia pe bani grei

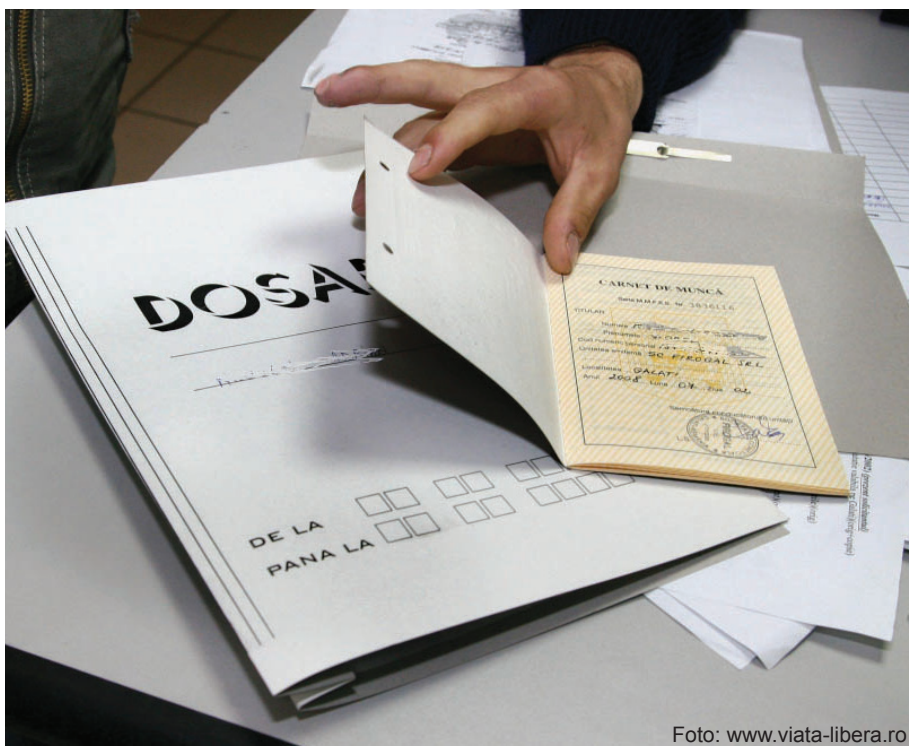

Foto: www.viata-libera.ro

Persoanele vârstnice pot fi ușor păcălite de escroci, aceștia dându-se drept unele instituții ale statului. Din păcate, aceștia sunt jecmăniți și pe cale legală, adică cu acte în regulă, frumos și civilizată și anume de către firmele care au preluat arhivele societăților și care percep tarife uriașe pentru o adeverință. Autoritățile nu vor sau nu pot controla firmele de arhivare care cer tarife exorbitante pentru adeverințele prin care seniorii pot dovedi că au beneficiat de

venituri nepermanente. Referitor la acest aspect, președintele Casei Naționale de Pensii Publice, Daniel Baciuc, a vorbit în exclusivitate la Antena 3 CNN despre faptul că: *“primim și noi o mulțime de sesizări, pe care le-am înaintat Ministerului Muncii, și s-a făcut și această investigație de către Consiliul Concurenței și cred că se află în continuare în investigație. Nu este normal ca pensionarii să plătească aceste sume destul de mari, având în vedere că*

Daniel BACIU,
președintele Casei Naționale
de Pensii Publice

o mare parte dintre aceștia sunt persoane vulnerabile, și nu este normal să se întâmple lucrul acesta. Tocmai de aceea instituțiile abilitate ale statului trebuie să-și facă datoria”. Domnia sa a mai adăugat că “acești operatori economici privați care au preluat aceste arhive ale societăților care s-au desființat, au și un regim destul de clar stabilit de lege. Este vorba despre legea Arhivelor naționale unde sunt și ei verificați, unde li se dă acel aviz de funcționare”. Reamintim că necesitatea procurării acestor adeverințe îi vizează pe cei care au ieșit la pensie înainte de 2001, deoarece toată activitatea profesională după 1 aprilie 2001 este evidențiată foarte clar la casele teritoriale de pensii și nu mai este nevoie să aducă vreo adeverință.

Creșteri de la 1% și până la dublarea pensiei

Președintele Casei Naționale de Pensii Publice, Daniel Baciuc, susține că nicio pensie din România nu va fi “înghețată”. “Nu va fi nicio pensie înghețată 5, 6, 7 ani. Există un mecanism foarte clar prevăzut de lege, de indexare a pensiilor cu inflația - 100% din inflație, cât și cu câștigul salariat mediu brut pe economie. Creșterile sunt de la 1% până la 100%, în funcție de isto-

ricul profesional al fiecărui pensionar, în funcție de contributivitatea care a avut-o de-a lungul vieții active, în funcție de anul ieșirii la pensie”, a explicat Daniel Baciuc.

Potrivit acestuia, mulți pensionari vor primi pensii duble. “Există aceste creșteri de care v-am zis, de la 1% până chiar la dublarea pensiei. Această lege încurajează contributivitatea”.

Cum faci cererea pentru recalcularea pensiei

Pensionarii din România au posibilitatea de a solicita recalcularea pensiilor prin adăugarea veniturilor și/sau stagiilor de cotizare nevalorificate inițial. Potrivit stirileprotv.ro, aceste adeverințe sunt necesare pentru a dovedi veniturile brute realizate în trecut, care vor fi luate în calcul în procesul de recalculare. Procesul va dura 6 luni și va fi aplicat pe baza noii legi a pensiilor, care urmărește eliminarea inechităților și stabilitatea pe termen lung a sistemului.

Pensionarii pot contacta foștii angajatori, deținătorii legali de arhive sau operatorii economici autorizați de Arhivele Naționale pentru a obține adeverințele care dovedesc veniturile brute realizate.

Adeverințele trebuie să fie întocmite conform modelului prevăzut în **anexa nr. 6** a legii (foto 1) și eliberate pe baza statelor de plată.

Apoi, trebuie pregătit dosarul care trebuie să includă:

- Adeverințele de Brut în original.

- Copii ale actelor de identitate / acte de stare civilă în copie.
- Orice alte documente relevante care pot dovedi sporurile și veniturile realizate (de exemplu, prime, al treisprezecelea salariu).

Actele trebuie depuse la Casa de Pensii, împreună cu cererea pe care o vedeți în **foto 2**.

Recalcularea va începe în termen de 6 luni de la depunerea documentelor.

Potrivit președintelui CNPP, Daniel Baci, dacă în urma recalculării, cuantumul pensiei scade, se va păstra cuantumul cel mai avantajos în plată.

Cererea trebuie completată și depusă, alături de actele doveditoare, la Casa de Pensii de care aparțineți. Orice document care poate dovedi sporurile și veniturile realizate în anii de muncă ar trebui depuse astfel încât pensia să vă fie recalculată. De altfel, pensionarii trebuie să știe că nicio pensie nu va fi recalculată în minus. Singurele opțiuni sunt ca pensia să crească sau să rămână la fel.

Anexa nr. 6

Emitent
C.U.I. /Cod fiscal
Adresa, telefon
Nr. /Data

1

2

ANEXA nr. 16 la norme
Nr. din

CERERE PENTRU RECALCULAREA PENSIEI

Către Casa Teritorială de Pensii

ADEVERINȚĂ

Se adeverește prin prezenta că doamna/domnul
născută/născut la data de în localitatea
....., județul, sectorul, având C.N.P., a fost
angajată/angajat la*) în perioada de la până
la

În perioada de la până la, având meseria/funția de, a
beneficiat de următoarele venituri brute realizate, plătite din fondul de salarii,
asupra cărora s-a datorat, potrivit legii, contribuția de asigurări sociale de stat:

	An								
	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Sept
Salariu realizat lunar									
Denumire spor									
Denumire spor									
Denumire spor									
Indemnizație									
Adaosuri									
Ore suplimentare									
Prime									
Total venit lunar realizat									

OBSERVAȚII:

Menționăm că prezenta adeverință s-a eliberat în baza statelor de plată aflate în
arhiva societății (ale căror copii pot fi puse la dispoziția caselor teritoriale de
pensii la solicitarea acestora), cunoscându-se atât prevederile **Codului penal**,
referitoare la falsul în înscrisuri oficiale, cât și prevederile legislației de
reglementare a pensiilor din sistemul public, potrivit cărora angajatorul poartă
întreaga răspundere pentru valabilitatea și corectitudinea actelor doveditoare
utilizate la stabilirea drepturilor de pensie.

Conducătorul unității,

(numele, prenumele, semnătura și ștampila)
Direcția/Serviciul cu atribuții salarizare personal,

Subsemnatul(a)....., având codul numeric personal,
domiciliat(ă) în localitatea, str., nr., bl....., sc.....,
et....., ap....., județul/sectorul, posesor act identitate seria, nr.,
eliberat de, la data de, număr de dosar, număr de
telefon, adresă de e-mail.....născut(ă) la data de
..... în localitatea /județul/sectorul, fiul (fiica) lui

și al (a) **solicite**:

- **recalcularea** conform art. 94 din Legea 360/2023 privind sistemul public de pensii, prin
adăugarea:

- veniturilor totale lunare realizate în perioada:.....;
- stagiilor de cotizare realizate în perioada:.....;
- perioadelor asimilate realizate în perioada:.....;
- perioadelor de activitate desfășurate în grupe superioare / condiții deosebite și speciale de muncă;
- sporurilor cu caracter permanent acordate în perioada:.....;
- altor documente.

În acest scop anexez următoarele documente:

Declar că îmi exprim acordul cu privire la prelucrarea datelor, în scopul și pentru îndeplinirea atribuțiilor
legale ale instituției, cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și
al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor
cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE
(Regulamentul general privind protecția datelor).

DATA

SEMNĂTURA

Pensia se poate recalcula în următoarele situații:

- Adăugarea stagiilor de cotizare neincluse;
- Dacă există perioade de cotizare care nu au fost luate în calcul la stabilirea inițială a pensiei.

- În cazul în care beneficiarul a continuat să contribuie la sistemul de asigurări sociale după pensionarea de drept.
- Dacă solicitantul aduce documente noi, care nu sunt deja incluse în dosarul de pensie și care pot influența cuantumul pensiei.

Anul 2025 vine cu o nouă majorare a pensiilor

După implementarea noii Legi a pensiilor și marea recalculare, de la 1 septembrie 2024, Daniel Baciu, șeful CNPP, a anunțat că se va mai aplica o rundă de majorări ale pensiilor, anul viitor.

Noua majorare de pensii va avea loc de la data de 1 ianuarie 2025. Șeful CNPP a precizat că va fi utilizată o formulă simplă de calcul pentru noua majorare. Potrivit domniei sale, aceasta este cea mai amplă reformă aplicată în ultimii 50 de ani în România. Această mărire va fi efectuată pe baza unor indicatori, cu rata inflației, adăugându-se 50% din salariul mediu. Cu toate acestea, pensiile calculate conform noii formule nu reușesc să elimine complet diferențele dintre pensionarii care au ieșit la pensie în momente diferite, deși aceasta este o prioritate în aplicarea noii legi.

Pensionarul român vs pensionarul vecin

În România sunt 3,2 milioane de familii de pensionari, din care 1,3 milioane sunt singuri, 900.000 de gospodării au un pensionar, iar celălalt lucrează, în timp ce în puțin peste un milion de familii amândoi sunt pensionari, arată datele Institutului Național de Statistică citat de hotnews.ro. La întrebarea "Care ar fi cel mai mic venit bănesc net lunar de care să dispuneți pentru a face față tuturor cheltuielilor curente?" cei mai mulți dintre pensionari au indicat nivelul de 4.000 de lei ca sumă minimă necesară. Iată totuși și în ce situație se găsesc țările vecine, ca și noi foste țări comuniste.

CEHIA. Din ianuarie 2024, pensia medie pentru limită de vârstă în Cehia este de aproximativ 20.000 de coroane (CZK) pe lună (3.970 lei). Se sugerează că un venit din pensie de cel puțin 30.000 CZK până la 40.000 CZK pe lună poate fi necesar pentru a acoperi cheltuielile de bază.

UNGARIA. Din ianuarie 2024, pensia medie pentru limită de vârstă în Ungaria este de aproximativ 175.000 de forinți (HUF) pe lună (2.212 lei), iar costul total al vieții în Ungaria este cu aproximativ 40-50% mai mic în comparație cu țări precum Germania, Franța, Marea Britanie sau SUA.

BULGARIA. Începând cu 2021, pensia medie pentru limită de vârstă în Bulgaria este de 226 de euro (1.130 lei). Pentru a menține un nivel de trai decent, pensionarii din Bulgaria au nevoie de o pensie de cel puțin 500-600 de euro pe lună (2.500 de lei-3.000 de lei) pentru a acoperi cheltuielile de bază, inclusiv locuință, hrană și asistență medicală.

POLONIA. Începând cu 2023, pensia medie lunară brută pentru limită de vârstă în Polonia este de aproximativ 3.500 de zoliți (PLN) (4.070 de lei). Pentru a acoperi cheltuielile de bază și a menține un nivel de trai decent pensionarii din Polonia au nevoie de o pensie de cel puțin 4.000-5.000 PLN pe lună (4.700 de lei - 5.815 lei).

CARNETUL DE MEMBRU,

cartea de identitate a membrului casei de ajutor reciproc a pensionarilor

Președinte
Mihail PUNGĂ

Apartenența la o comunitate – oricare ar fi aceasta – este dovedită cu un document care are diverse denumiri (cea uzuală membru), dar care conține câteva date obligatorii:

- date de identificare ale organizației și ale membrului;
- drepturi;
- obligații;
- servicii oferite și beneficiile acestora.

Pagina de identificare a membrului și imaginea fiecărui capitol a Carnetului este suport pentru evidențierea operațiunilor pe care acesta le consemnează.

Plata tuturor obligațiilor se poate efectua:
la ghișeele organizației
la agentul de teren arondat zonei dumneavoastră
on-line pe site-ul www.carptimisora.ro
prin virament bancar în conturile:

RO74BTRL03601205271758XX – Banca Transilvania
sau
RO34CRCOX360036000344864 – Banca Centrală
Cooperatistă Creditcoop
sau
RO13 CECE 8000 30RO N303 9541 – CEC Bank

INCASATOR TEREN:
NUMELE ȘI PRENUMELE
TELEFON

PRIMA-TIM
CASĂ DE AJUTOR RECIPROC

Timișoara, Calea Bogdăneștilor nr. 4
Nr. telefon: 0256-242665; 0256-294870
E-mail: carptrn@carptimisora.ro

CARNET DE MEMBRU

Nr.

DI. (D-na)

Domiciliat(ă) în

str. nr. ap.

Data înscrierii

BENEFICIARUL AJUTORULUI DE DECES
ESTE PERSOANA CARE PREZINTĂ ÎN
ORIGINAL CERTIFICATUL DE DECES

Etapile derulate până la dobândirea calității de membru sunt următoarele:

completarea cererii de înscriere care conține și acordul de prelucrare a datelor personale prevăzut de Legea nr.129/2019 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

- documente de venit;
- acte de identificare a persoanei.

În sinteză, principalele prevederi ale Legii

nr.129/2019 pe care trebuie să le respecte orice casă de ajutor reciproc a pensionarilor care stochează și prelucrează date cu caracter personal, cu respectarea Regulamentului European nr.679/2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestora sunt redate în următoarea imagine.

Toate aceste documente constituie dosarul de aprobare a înscrierii în Asociație, ele fiind arhivate atât electronic, cât și fizic (conform procedurii aprobate de Consiliul Director).

Elementul esențial al acestei pagini este Numărul Carnetului de Membru, număr la care se vor raporta toate operațiunile destinate acestuia, condiție impusă de gradul înalt de informatizare a întregii noastre activități.

Fișa de înscriere este editată prin programul informatic la sediul asociației și prin grija agenților sociali în teritoriu.

Înregistrat carnet membru nr. _____ / data _____

Se aproba înscrierea. PREȘEDINTE

CERERE DE ÎNSCRIERE CA MEMBRU AL ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR PRIMA-TIM

Subsemnatul (a) _____, data și locul nașterii: _____ / _____, domiciliat în _____, posesor al BI/CI _____ eliberat de _____ la data de _____ CNP _____ de cetățenie română, rezident, cu un venit lunar de _____ lei, potrivit documentului _____ telefon mobil _____ e-mail _____

solicit să fiu înscris ca membru al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor PRIMA-TIM. Declar ca sunt * nu sunt persoana expusă public.

* Pentru persoanele expuse public:

Sursa fondurilor proprii _____

Declaratie de avere și declaratie de interese – anexele 1 și 2.

Prin aprobarea cererii de înscriere se considera aprobată inițierea relației de afaceri cu persoana expusă public.

I. Am primit Statutul ASOCIAȚIEI CARP PRIMA-TIM, am luat la cunoștință prevederile acestuia și mă oblig să le respect. De asemenea, am luat la cunoștință următoarele:

- fondul pentru ajutor de deces se eliberează doar urmașilor în baza certificatului de deces;

- sumele achitate cu titlu de contribuție nu se restituie în nici o situație;

- în cazul neachitării cotizatiei și contribuției pe o perioadă mai mare de un an, calitatea de membru se pierde, iar sumele nesolicitate timp de 3 ani nu se mai restituie;

- orice modificare a datelor declarate mai sus trebuie adusă de îndată la cunoștință ASOCIAȚIEI CARP PRIMA-TIM.

Las ca beneficiar, după decesul meu, pentru ridicarea cotizației și a ajutorului de deces pe cel care va prezenta certificatul de deces în original.

II. Am luat la cunoștință următoarele:

Prevederile Legii nr.129/2019 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR A PENSIONARILOR PRIMA-TIM, depozitează și prelucrează date cu caracter personal, cu respectarea Regulamentului European 2016/679 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestora.

Ce date prelucram: datele de identificare și contact pe care le colectăm direct de la dvs. când deveniți membru și/sau când folosiți serviciile noastre.

Scopul colectării și prelucrării datelor personale: în scopuri legitime (evidența membrilor) și determinate (furnizare servicii și ajutoare specifice asociației), marketing direct, în baza unui termen legal contractual, combaterea de fraude sau activități de spălare a banilor. Prelucrarea datelor personale se întindează întotdeauna fie pe executarea contractelor încheiate cu noi, fie pe nevoia de a respecta o obligație legală, pe interesul nostru legitim sau un interes public major, după caz, dar întotdeauna pe consimțământul dvs.

Timpul de prelucrare și păstrare: pe perioada calității de membru al asociației / durata relației contractuale, perioada care se suplimentează cu durata legală de arhivare.

Cum prelucram datele personale: ASOCIAȚIA CARP PRIMA-TIM procesează datele în mod sigur, aplica și menține măsuri tehnice adecvate pentru a proteja datele cu caracter personal împotriva distrugerii sau pierderii accidentale sau intenționate, a alierării, divulgării sau accesului neautorizat, inclusiv atunci când prelucrarea presupune transmiterea datelor printr-o rețea, precum și împotriva oricărei forme de prelucrare ilegală.

Comunicăm date personale către alți destinatari: Pentru a va oferi servicii cât mai competitive, a executa tranzacțiile, pentru îndeplinirea obligațiilor legale ce ne revin sau în alte scopuri legitime este posibil să transmitem datele personale către autorități publice, organe judiciare, impunătorii către care am externalizat furnizarea anumitor servicii din România, asigurându-ne înțeles ca instituții garantii adecvate pentru protecția datelor.

Aveți următoarele drepturi: dreptul de acces la date, dreptul de rectificare a datelor (când s-au modificat sau sunt incomplete), dreptul la ștergere a datelor, dreptul la restricționarea prelucrării, dreptul de opoziție, dreptul de a depune plângere față de modalitatea de prelucrare, dreptul de retragere a consimțământului.

Cum pot fi exercitate drepturile: prin transmiterea unei solicitări la sediul nostru din Timișoara, Calea Bogdăneștilor, nr. 4, prin fax la nr. 0256-294870 sau prin e-mail la adresa carptrn@carptimisora.ro.

Declar ca SUNT DE ACORD cu prelucrarea, păstrarea și transmiterea datelor mele cu caracter personal; transmiterea de informații personalizate prin SMS / e-mail.

Data _____ (semnatura) _____

Intocmit _____

Se completează de către ASOCIAȚIA CARP PRIMA-TIM

Categoriile de risc (bilan): risc scăzut risc mediu risc mare. Nume și prenume, semnatura

Scrisoare deschisă: Dincolo de gesturi simbolice, seniorii merită o strategie la nivelul UE privind egalitatea de vârste

Sociolog
Ionuț ARDELEANU

În urma realegerii Ursulei von der Leyen în fruntea Comisiei Europene în iulie 2024, AGE Platform Europe i-a adresat recent o scrisoare deschisă, solicitând acțiuni concrete pentru combaterea discriminării pe criteriul vârstă, o problemă presantă care continuă să marginalizeze milioane de europeni. Recunoscând provocările tot mai mari ale fenomenului de îmbătrânire a populației, platforma îndeamnă Comisia să dezvolte o strategie europeană cuprinzătoare care să vizeze eliminarea discriminării bazate pe vârstă și să asigure șanse egale pentru toți, indiferent de

vârstă. Redăm mai jos textul integral, pentru o imagine cât mai clară a importanței politicii europene pentru seniorii din toate statele membre UE.

Stimată președinte von der Leyen,

În numele AGE Platform Europe, cea mai mare rețea de organizații ale și pentru seniori din UE, vă rugăm să acceptați felicitările noastre pentru primirea votului de încredere acordat unui nou mandat, atât din partea Consiliului European, cât și a Parlamentului European.

Am citit cu interes prioritățile dumneavoastră politice privind următorul mandat în cadrul Comisiei Europene. Bazându-ne pe Manifestul AGE (Notă: Documentul a fost publicat în nu-

mărul anterior al Revistei Omenia), pe care l-am împărtășit cu dumneavoastră în luna mai, vă sprijinim angajamentul continuu față de o Uniune a Egalității și, prin urmare, salutăm numirea unui Comisar pentru Egalitate.

Suținem și facem apel la solidaritate cu generațiile tinere și viitoare, deoarece toate grupele de vârstă merită corectitudine, solidaritate și drepturi egale. Deși este lăudabilă introducerea unui comisar pentru corectitudinea intergenerațională, așa cum se subliniază în prioritățile politice, mandatul său rămâne tăcut cu privire la persoanele în vârstă.

Suntem surprinși că persoanele în vârstă de astăzi și de mâine nu au fost menționate nici în prioritățile politice, nici în

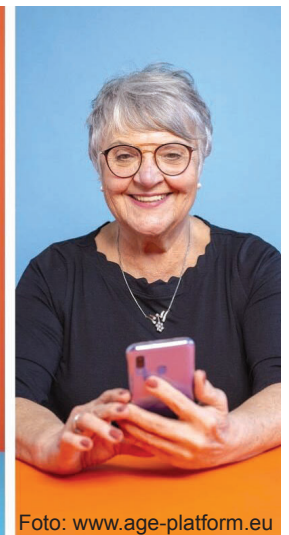
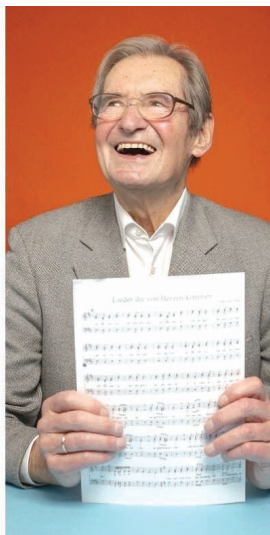

Foto: www.age-platform.eu

prezentarea către Parlamentul European. Avem încredere că veți corecta această lacună și veți propune inițiative privind egalitatea la vârstă a treia, pe baza concluziilor și recomandărilor proprii ale Comisiei Europene și Inițiativei Comune de Cercetare și Agenției pentru Drepturi Fundamentale, precum și ale Organizației Mondiale a Sănătății. Toate se concentrează pe necesitatea de a aborda discriminarea ca o componentă cheie a politicilor care oferă beneficii pentru o viață mai lungă și promovează solidaritatea între generații.

În ciuda progreselor pentru seniori din ultimul mandat – Cartea verde privind îmbătrânirea, prioritizarea adulților în vârstă în strategiile de vaccinare în timpul COVID-19 sau politica bazată pe drepturi privind îngrijirea pe termen lung

(Strategiei UE de îngrijire) – vârsta a rămas singurul criteriu de discriminare fără o strategie de egalitate. După ce sute de mii de persoane în vârstă au fost afectate de pandemia de COVID și de lipsa de pregătire pentru o astfel de urgență, nu mai putem amâna o abordare cuprinzătoare a egalității.

UE are nevoie de o nouă viziune asupra îmbătrânirii, una care să nu considere bătrânețea o povară ci, în schimb, să sărbătorească longevitatea și să faciliteze contribuția persoanelor în vârstă la societate. Acest lucru este esențial pentru a ne asigura că noi toți, indiferent de vârstă, ne bucurăm de drepturi egale ca cetățeni ai UE.

Prin urmare, vă solicităm să acordați un mandat explicit comisarului pentru egalitate de dezvoltare, conduce și supra-

veghea o strategie europeană privind egalitatea de vârstă, în conformitate cu angajamentele internaționale în materie de drepturile omului ale UE și ale statelor sale membre, Planul de acțiune de la Madrid privind îmbătrânirea și Deceniul ONU pentru îmbătrânirea sănătoasă. UE poate și ar trebui să conducă prin exemplul său în toate aceste domenii.

Vă dorim mult succes în eforturile dumneavoastră viitoare în fruntea Comisiei Europene și vă rămânem la dispoziție pentru a discuta despre cum putem dezvolta cu adevărat o Europă pentru toate vârstele.

Cu sinceritate,

Dr. Heidrun Mollenkopf,
președintele AGE
și Maciej Kucharczyk,
secretarul general al AGE

Raport UE privind adecvarea pensiilor (2024)

Sărăcia și excluziunea socială în rândul persoanelor vârstnice, în special în rândul femeilor, au crescut lent din anul 2015 până în prezent. Acesta este unul dintre rezultatele Raportului UE privind adecvarea pensiilor 2024, lansat recent în cadrul unei conferințe la nivel înalt, la care AGE Platform a fost invitată ca speaker.

Publicat o dată la trei ani de către Comisia Europeană și de Comitetul pentru Protecție Socială, raportul oferă perspective importante asupra evoluției ratei sărăciei pentru persoanele vârstnice, menținerea veniturilor prin pensii, evoluțiile veniturilor după pensionare și rolul cheltuielilor pentru sănătate și îngrijire.

Obiectivele UE de scădere a gradului de sărăcie devin din ce în ce mai îndepărtate

La conferința de lansare a raportului din 27 iunie, AGE a subliniat că un număr inacceptabil de mare de vârstnici se află în situație de sărăcie, care afectează acum mai mult de una din trei persoane în șapte state membre.

În spatele acestor cifre, există oameni care se luptă să își păstreze casa caldă sau răcoroasă în timpul iernii și a valurilor de căldură, care

nu pot să-și viziteze copiii și nepoții atât de mult pe cât și-ar dori, care renunță la tratament sau îngrijire medicală. Instituțiile europene ar trebui să intensifice analiza schemelor de pensii și să propună reforme pentru a menține pensii minime universale, accesibile și adecvate, care să îndeplinească promisiunea „Încheierea sărăciei” până în 2030, la care UE și statele membre s-au angajat.

Pensiile adecvate susțin stabilitatea economică

Persoanele în vârstă au dat dovadă de o rezistență extraordinară în timpul pandemiei de COVID-19: dincolo de îngrijirea și sprijinul pe care le-au oferit membrilor mai tineri ai familiei, pe măsură ce școlile au fost închise, aceștia s-au luptat mai puțin să-și mențină bunăstarea psihică decât alte grupe de vârstă și cu venituri stabile din pensii au susținut economia, într-un context în care mulți au fost nevoiți să-și reducă veniturile și activitatea. Aceasta arată că o pensie adecvată care să permită menținerea unei mari părți a nivelului de trai are valoare atât morală, cât și economică.

Educație financiară intergenerațională (II)

Sociolog Ionuț ARDELEANU

Continuăm și în acest număr să redăm noi subiecte de interes din Ghidul de educație financiară intergenerațională pentru seniorii membri ai caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor și familiile acestora, editat de către Federația Națională "OMENIA" în anul 2023.

Cum te poți informa/încheia un contract /plăți un împrumut la C.A.R.P.?

Acordarea împrumuturilor rambursabile reprezintă activitatea principală a asociațiilor C.A.R.P., o formă sustenabilă de ajutor reciproc, și în același timp de incluziune socio-financiară. Odată ce ai devenit membru cotizant al casei de ajutor reciproc (ai completat o cerere de înscriere, ai achitat o taxă de intrare sub forma aportului inițial de capital și ai depus un fond social minim), calitatea de membru îți asigură posibilitatea de a accesa împrumuturi pentru nevoi personale și servicii socio-medicale subvenționate sau gratuite.

În orice moment poți accesa site-ul unui C.A.R.P., poți afla mai multe despre activitățile desfășurate pe pagina de Facebook, poate un ziar local sau publicația proprie editată de către C.A.R.P., un fluturaș, poți veni la sediul asociației sau la o sucursală, poți lua legătura cu casierul zonal.

Documentele pentru împrumut nu sunt stufoase, se completează repede cu ajutorul per-

sonalului C.A.R.P. dacă este nevoie, iar împrumutul se poate ridica chiar și în 2 ore. Plata ratelor se efectuează oricând pe parcursul lunii la ghișee, la casierii zonali (de teren), la sucursale, prin bancă sau prin poștă.

Beneficiezi de consiliere de la personalul C.A.R.P. începând cu intenția de contractare a unui împrumut, pe timpul derulării contractului, și ulterior pentru contractarea unui nou împrumut, sau dacă este cazul, pentru obținerea unui ajutor nerambursabil.

❑ Atunci când faci un împrumut la C.A.R.P. nu vei plăti niciodată taxe ascunse, iar ratele dobânzii sunt corecte și rezonabile; de asemenea, poți obține un împrumut într-un timp foarte scurt.

❑ Ca entități de economie socială și non-profit, este important de menționat că sumele încasate din dobânzi sunt utilizate și reinves-

tite în furnizarea activităților de protecție socială, îmbătrânire activă, sănătoasă și demnă a membrilor.

□ Calitatea de membru asigură participarea la adunările generale unde se aleg persoanele din conducere și se decid activitățile care au impact asupra funcționării unui C.A.R.P. Dreptul la vot este asigurat fiecărui membru, indiferent de mărimea fondului social al acestuia (conform principiului un membru - un vot).

Ce sunt cardurile de debit/credit și care este diferența între acestea?

Înainte de a oferi mai multe informații despre cele două tipuri de carduri, este necesar să explicăm ce este un cont bancar.

Contul bancar permite efectuarea de încasări și plăți prin intermediul băncilor, fiecare cont având asociat un cod IBAN. Ca să înțelegem mecanismul de funcționare, să ne gândim cum funcționează CNP-ul (codul numeric personal) pe care fiecare dintre noi îl avem. Acesta permite să interacționăm și să ne fie individualizate în mod unic serviciile și constituie un instrument de verificare a datelor, cât și de identificare în anumite sisteme informatice de către persoanele autorizate. Același principiu este folosit și în cazul conturilor bancare. IBAN-ul (International Bank Account Number) un număr unic de identificare, format din 24 de caractere, acesta fiind recunoscut la nivel internațional.

Cardul de debit. În primul rând, este o bucată subțire de plastic cu care facem plăți sau scoatem bani din ATM-uri. Așadar, cardurile de debit ne permit să folosim banii pe care deja îi avem în contul nostru curent. Cardul, de obicei, are următoarele elemente: numele titularului de card, un număr unic format din 16 cifre, o bandă magnetică, o casetă pentru semnătură, un cod de securitate al cardului (CVV), sigla băncii emittente, sigla mărcii, hologramă, data de expirare și cip EMV.

Cardul de credit. În esență, un card de credit are aceleași caracteristici ca ale unui card de debit, diferența fiind faptul că banii pe care îi folosiți sunt împrumutați de la bancă și trebuie să fie rambursați ulterior. Rețineți! Retragerea de numerar de pe un card de credit crește dobânda de rambursare, prin urmare alegerea cea mai potrivită de a folosi banii este pentru tranzacțiile online.

Foto: BoomersHub

Ce este DAE?

Este prescurtarea de la Dobânda Anuală Efectivă pe care o regăsești sub formă procentuală și reprezintă costul total al unui credit.

Mai simplu, DAE reprezintă un indice care are rolul de a reduce la un numitor comun toate costurile pe care o persoană le va suporta atunci când accesează un credit. Practic, DAE transformă totalitatea comisioanelor și a taxelor în procent, care apoi este anualizat și a cărei valoare este raportată la soldul inițial.

În felul acesta, indiferent de ce taxe sau comisioane decide o instituție financiară să solicite, orice credit, luat prin orice creditor, poate fi comparat cu oferta oricărui alt creditor, într-o manieră simplă, obiectivă și reală. DAE include toate sumele pe care trebuie să le achiți în derularea creditului, precum:

- suma împrumutată inițial;
- dobânda;
- comisioanele de analiză/acordare;
- comisioanele de administrare.

Ce costuri nu sunt incluse în DAE:

- costurile aferente asigurării sau altor garanții; costurile notariale; costuri pentru evaluarea/verificarea rapoartelor de evaluare a bunurilor imobile/mobile admise în garanție (acestea sunt datorate o singură dată, la data evaluării/verificării rapoartelor de evaluare a bunurilor imobile/mobile admise în garanție); primele de asigurare aferente polițelor de asigurare pentru riscuri generale, menționate în contract, pentru care clientul are posibilitatea să-și aleagă asiguratorul; comisioanele pentru servicii prestate la cerere.

Relațiile sănătoase - element vital pentru starea de bine

Sociolog Ionuț ARDELEANU

Pentru seniori, menținerea și dezvoltarea relațiilor sănătoase devine mai importantă ca niciodată pentru susținerea sănătății emoționale și a bunăstării generale. Aceste conexiuni – fie cu familia, prietenii sau membrii comunității – pot oferi sprijin emoțional, pot reduce stresul și ne pot îmbunătăți calitatea vieții.

În același timp, este foarte adevărat că dezvoltarea unor noi relații poate fi o provocare, existând uneori limitări obiective, cum ar fi de exemplu anumite probleme de sănătate, dar și dificultatea de a ieși din zona de confort, cu atât mai mult cu cât interacțiunile noastre s-au schimbat semnificativ de la pandemie; Cu toate acestea, există modalități ușoare de a cultiva și menține aceste relații vitale:

- **Să rămânem conectați:** Comunicarea regulată cu cei dragi poate alunga sentimentele de singurătate și izolare. Apelarea unui prieten, trimiterea unei mesaje text sau o conversație video cu membrii familiei pot face o diferență semnificativă.

- **Alăturarea unor grupuri sociale:** Implicarea în activități comunitare sau participarea la activitățile unor asociații de seniori, în funcție de interesele personale poate deschide porți către noi prietenii. Fie că este vorba despre un club de carte sau un centru dedicat seniorilor, aceste întâlniri oferă oportunități de a întâlni persoane cu gânduri similare.

- **Voluntariat:** A participa la activități de voluntariat nu numai că îi ajută pe semenii noștri, ci aduce și un sentiment de scop și împlinire personală. Este o modalitate fantastică de a rămâne activ și de a cunoaște oameni noi.

- **Practicarea empatiei:** Relațiile sănătoase se dezvoltă pe respect și înțelegere reciprocă.

Foto: The Reserve of Geneva

Ascultarea activă, manifestarea empatiei și sprijinul pot întări legăturile cu ceilalți.

- **Deschiderea către relații noi:** Nu este niciodată prea târziu pentru a forma noi prietenii. Fiți deschiși să întâlniți oameni de toate vârstele și mediile. Uneori, cele mai neașteptate conexiuni pot deveni cele mai pline de satisfacții.

- **Menținerea sănătății fizice:** Sănătatea fizică bună contribuie la o mai bună sănătate mintală, crescând șansele pentru a avea interacțiuni sociale. Exercițiile fizice regulate, o dietă echilibrată și un somn adecvat pot crește starea de spirit și nivelul de energie, făcând activitățile sociale mai plăcute.

Nu în ultimul rând, solicitați ajutor când aveți nevoie: Dacă vă luptați cu sentimente de singurătate sau depresie, nu ezitați să căutați ajutor profesional. Consilierea poate oferi instrumente și sprijin valoroase pentru îmbunătățirea sănătății mentale.

Activitățile permanente desfășurate la centrele de zi ale caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor din țară oferă aceste oportunități de conexiune, dar și de învățare pe parcursul întregii vieți, contribuind la starea de bine a seniorilor. Vă așteptăm!

De mici îi formăm pe viitorii jurnaliști

Ioan VLAD

Georgeta-Ileana CIZMAȘ

Asociația C.A.R.P. "Speranța" Hunedoara

Ziua Drapelului Național. Zi frumoasă de vară cu soare dogoritor și ușoare adieri de vânt.

În pitoreasca tabără de odihnă și recreere din localitatea Izvoarele (jud. Hunedoara) un grup de elevi cu zâmbete pe buze, fețe senine și obraji îmbujorați trăia momentul firesc al unei sărbători educative.

Pe acest fond, sub sloganul „De la Seniori învățăm cutezanța și omenia”, s-a putut consemna înființarea Cercului de creație literară și jurnalism „SPERANȚA”, compus din elevi iubitori ai scrisului, membri ai Casei familiale „Maranata” (președinte Gligor Hada) din orașul de pe Cerna.

Cu toții sunt elevi ai Școlii Gimnaziale Nr. 2 Hunedoara (director, prof. Anca Maria Lucaciu).

Acest cerc își va desfășura activitatea sub egida Asociației C.A.R.P. „Speranța” Hunedoara (președinte, ec. Rotar Delian Dorel), cu sprijinul Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (președinte Sorin Stanciu), a ziarului „Accent Media” (director Cornel Poenar) și a Centrului Educativ „Copii și Tineri pentru Comunitatea Europeană”.

De pe agenda activităților acestui cerc nu vor lipsi discuțiile pe marginea noțiunilor de teorie și critică literară, dezbaterile, concursuri literare, vizite la obiective cu caracter literar, excursii cu tematică literară, schimburi de experiență, participarea în tabere cu profil literar, realizarea de pliante, punerea în valoare a talentului prin realizarea de reportaje, interviuri, raiduri - anchetă etc.

Tot cu această ocazie s-au premiat finaliștii detașați în concursul de jurnalism cu tema „Orașul în care m-am născut și învăț”. Muntean Lăcrămioara (locul I), Ceucă Tatiana Roxana (locul al II-lea), Pavel Denis (locul al III-lea).

Diplomele au fost înmânate de ec. Rotar Delian Dorel, președintele Asociației C.A.R.P. „Speranța” Hunedoara, iar prof. Georgeta-Ileana Cizmaș, coordonatoarea cercului, le-a oferit cărți din partea organizatorilor activității.

De notat a fost momentul în care domniile ec. Rotar Delian Dorel și Gligor Hada au primit din partea ziarului „Accent Media” Diploma de excelență pentru promovarea și păstrarea tradițiilor populare în rândul tinerei generații, a sentimentului de apartenență la istoria, credința și glia strămoșească.

...Așadar, în tabăra din localitatea Izvoarele s-a consemnat un moment prielnic de-a oferi elevilor prezenți posibilitatea pătrunderii în lumea presei, a curajului de a deveni formatori de opinii, cu toții știind că este nevoie de efort, conștiință și voință.

Flori pentru Eroii - lecție de patriotism și istorie

Ioan VLAD

Georgeta-Ileana CIZMAȘ

Foto: Nicolae ȘIȘU

Asociația C.A.R.P. "Speranța" Hunedoara

A fost o adevărată zi de vară cu căldură și soare zâmbitor, o sărbătoare religioasă: Înălțarea Domnului, dar și Ziua Eroilor, a făcliilor nestinse ale neamului românesc. A fost ziua aceea care ne învață că dragostea de țară se măsoară nu în cuvinte, ci în fapte.

În acest context, în frumoasa așezare hunedoreană Cinciș-Cerna, lângă Monumentul Eroilor din Parcul Central al localității, s-a implementat proiectul „Flori pentru Eroii” menit să cinstească faptele înaintașilor, aducându-le un respectuos omagiu celor care au căzut pe câmpurile de luptă în cele două războaie pentru apărarea gliei strămoșești - unii dintre aceștia fiind chiar fii ai comunei.

În același timp, pentru toți s-a făcut și o slujbă

de rugăciune, un parastas de pomenire în Biserica Ortodoxă din localitate, prin grija părintelui paroh Apetroaie Cosmin Gabriel.

Activitatea a fost organizată de către Primăria Teliucu Inferior, ziarul „Accent Media” și Centrul Educativ „Copii și Tineri pentru Comunitatea Europeană”, având sprijinul Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (președinte Sorin Stanciu) și a Inspectoratului Județean de Jandarmi, partener fiind Asociația C.A.R.P. „Speranța” Hunedoara (președinte Delian Dorel Rotar).

Nu a lipsit obișnuitul moment de reculegere și depunerea de coroane și flori multicolore pe frontispiciul monumentului.

În cadrul evenimentului, în fața auditoriului au vorbit primarul comunei, ing. Pupeză Daniel Gheorghe (care a punctat un sincer omagiu pentru eroii comunei), preotul paroh Apetroaie Cosmin Gabriel, col. (r) Alexandru Toma Negoită, președintele Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din M.A.I. filiala „Țebea”, col. (r) Octavian Todea,

vicepreședintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere „Cerna” Hunedoara și Cornel Poenar, directorul ziarului „Accent Media” - membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și vicepreședinte al Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din M.A.I. filiala „Țebea”.

Nu au lipsit cântecele și poezia. Au interpretat cântece patriotice soliștii Valerica Ianoși Marian, Alin Ienciu și grupurile vocale ale Școlilor Gimnaziale din Teliucu Inferior și Bretea Română conduse de prof. Marius Cioabă și Laurențiu Borca. Momentul poetic a fost semnat de tânăra Ștefania Adina Bellu.

Sub auspiciile unor emoții firești s-au oferit câteva diplome „ÎN SEMN DE PREȚUIRE” în amintirea ostașilor care au luptat sau au căzut pe câmpurile de luptă în cele două războaie pentru apărarea țării.

S-au acordat și Diplome de Excelență din partea ziarului „Accent Media” pentru promovarea și păstrarea tradițiilor populare în rândul tinerei generații, a sentimentului de apartenență la istoria patriei.

Directorul ziarului „Accent Media”, Cornel Poenar, a primit Diploma de Excelență din partea Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Așadar, la Cinciș-Cerna s-a consemnat un

moment de sărbătoare, semn de cinstire și educare patriotică, prilej de omagiere a ostașilor care și-au dovedit îndeplinirea unei datorii de înaltă semnificație morală.

Peneș Curcanul „un steag viu” pentru toți românii!

Jenică RUSU

Revista „Viața Noastră”

a Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

Peneș Curcanul (Constantin Țurcanu n.1 martie 1854, Vaslui - d.15 noiembrie 1932, de la a cărei naștere s-au împlinit 170 de ani) este eroul model, în mod special pentru militarii Armatei României, precum și pentru orice patriot român care iubește România, iar la chemarea țării răspunde prezent indiferent de vârstă și starea sănătății.

Constantin Țurcanu s-a născut chiar în orașul Vaslui, într-o casă simplă a acelor vremuri, pe strada cu numele învățătorului „Gheorghe Lazăr”, fiind singurul copil al lui Gheorghe Țurcan și Maria, alintat de aceștia Costache.

La vârsta de 7 ani, părinții l-au dus la Huși, la rudele lor mai înstărite, unde a absolvit cinci clase primare, învățând astfel să scrie și să citească încă din copilărie, într-o perioadă în care puțini cunoșteau acest lucru, în perioadele din civilie lucrând ca responsabil de întreținere al drumurilor din zona Vaslui – Solești. Eroul nostru a fost veteran în patru campanii purtate de Armata României, după cum urmează: la vârsta de 21 de ani (15 mai 1875) a fost înrolat în cadrul Regimentului 13 Dorobanți Vaslui – lași pentru a-și satisface stagiului militar obligatoriu, la vârsta de 23 ani merge în Războiul de Independență 1877 – 1878, la vârsta de 59 ani merge în Al Doilea Război Balcanic (1913), în Bulgaria, la vârsta de 62 ani merge în Primul Război Mondial (1916 – 1918) și la vârsta de 65 ani merge în campania din Ungaria, în 1919. Crede cineva că pe vremea lui Peneș Curcanul nu existau și atunci ipocriți, falși patrioți, hoți din banii poporului, în rândul celor care se aflau în politica țării?! Și încă cum! Cu toate acestea... Peneș Curcanul, la chemarea țării, merge de fi-

ecare dată în prima linie a frontului, așa cum au mers mii de alți adevărați eroi patrioți români.

Peneș Curcanu nu a fost numai „un bărbat înalt, cu păr bogat, cu privire pătrunzătoare, știutor de carte și ager din fire” din zona Vasluiului, el nu a fost numai eroul portretizat în poezia lui Vasile Alecsandri (n.21 iulie 1821 – d.22 august 1890), nu a fost numai eroul Armatei României căruia i s-au acordat 12 decorații militare, după cum urmează „Trecerea Dunării”, „Apărătorii independenței”, „Medalia comemorativă rusă”, „Steaua României cu spade”, „Victoria”, „Virtutea Militară”, „Serviciul Credincios” clasa I-a, „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918”, „Mihai Viteazul”, „Crucea italiană de război”, „Crucea vitejilor” și „Crucea de război”, urcând de la gradul de sergent până la gradul de plutonier adjutant, gradul cel mai mare pentru subofițerii Armatei României din acele vremuri, el este eroul model al tuturor ce-

lor care cred că în vremuri de pace îți faci datoria de român prin muncă, iar în vremuri de restriște, indiferent de vârstă și sănătate, îți aperi țara, în prima linie, de ești rănit te refaci și te reîntorci plin de curaj în prima linie, iar de este nevoie, îți faci datoria până la sacrificiul suprem.

Se înrolează la vârsta de 21 de ani, conform prevederilor militare, de la care nu s-a sustras, iar mai apoi la 23 de ani merge la război, unde este rănit. Peneș Curcanul este „un steag viu” pentru toți românii! Următoarele înrolări la 59 ani, 62 ani, 65 ani, în prima linie, indiferent de boli, sunt dovezi de patriotism ale unui adevărat erou, de altfel, fiind menținut la cererea sa expresă în serviciul activ militar până la data decesului, drept care se acorda în acele vremuri doar celor cu grad de ofițer din Armata Română, așa cum în mod excepțional i s-a acordat și decorația „Steaua României cu spade”, rezervată doar ofițerilor.

Amintirile sergentului Constantin Țurcanu – Peneș Curcanul, așa cum rezultă din textul cărților poștale scrise personal de acesta:

„Eu mă numesc din botez Constantin Țurcanu, însă în războiul din 1877, marele poet mi-a schimbat numele și prenumele zicându-mi Peneș Curcanu. Aceasta s-a auzit că am fost cel dintâi care am intrat în redanul luat la 27 august 1877. (...) La luarea redanului am fost decorat de domnitorul Carol cu «Virtutea Militară», iar la 31 august la Grivița tot de domnitorul Carol I am fost decorat cu «Steaua României» în gradul de cavalier. Acest atac l-am dat pe ziua de 31 august 1877. (...)”

„Tot în acel an la reduta nr.2 am dat un atac fals și am fost rănit la acea redută. La 7 octombrie, tot la această redută am fost prins de cange și, dacă nu se rupea mantaua, trebuia să fiu tras în șanț și tăiat bucăți. Că tot acolo a fost prins un sublocotenent și l-au tăiat în bucăți și l-au aruncat pe malul șanțului. (...) Am stat în spital până ce m-am întremat. Așa că în noiembrie 1877, reîntors la Regimentul meu 13 Dorobanți Iași, Vaslui, însă regimentul fiind distrus am fost la luptă că nu mai rămăseseră decât 300 de oameni din 1200. (...)” „La 1 Decembrie 1877 am plecat la București cu 10.000 de prizonieri turci și într-o zi, plimbându-mă pe Calea Victoriei, m-am întâlnit cum un domn care m-a întrebat de unde sunt, cum mă numesc, ce grad am și dacă am fost rănit. l-am răspuns că sunt din orașul Vaslui și mă numesc Constantin Țurcanu, am gradul de sergent și am fost rănit. În anul 1881, eu fiind eliberat, am văzut poezia «Plecat-am 9

din Vaslui și cu sergentul 10». În 1913 aveam servicii ca picher de stat și eram plătit cu 150 lunar. Mi-am lăsat serviciul și m-am înscris ca voluntar în Regimentul 25 de a merge contra bulgarilor. Tot ca voluntar în 1916, idem în 1918, idem în 1922, 1923 și de astăzi până la moarte în armată”.

Numai un ADEVĂRAT PATRIOT ar putea rosti aceste cuvinte: „...și de astăzi până la moarte în armată”, cuvinte care ar trebui să fie înscrise în conștiința oricărui român. Adevărații patrioți își vor îndeplini întotdeauna inclusiv obligațiile militare, de va fi nevoie până la sacrificiul suprem. Constantin Țurcanu a murit în data de 15 noiembrie 1932, la vârsta de 78 ani, osemintele eroului aflându-se în prezent depuse alături de ale altor 10.000 de martiri români vasluieni, oseminte care au fost aduse din întreg județul Vaslui, în Mausoleul „Peneș Curcanul” din Cimitirul Eternitatea Vaslui, construit în anul 1934 pentru pomenirea din veac în veac, mausoleul fiind opera arhitectului/sculptorului grec Vasile Scutari (numele real Vassilios Scutaris), stabilit în Galați, apoi la Iași. („Frații Scutaris, Vassilios și Salvador erau originari din Tinos, o insula din Marea Egee, din arhipelagul Cicladelor, loc de origine al multor artiști greci, specializați în sculptura în marmură, care la sfârșitul secolului al XIX-lea au venit în România, unde găseau de lucru cu ușurință” – Lecția de anatomie a dr. Popa). Mausoleu a fost construit alături de meșterii italieni Luise Severiano și Victor Bibuitto și o echipă de meșteri ai Armatei României, al căror nume se regăsesc înscrise la baza porților mausoleului, pe interior (Lt. Popa D., meșter Altman I., plt. maj. Florea V., plt. maj. Monacu N., plt. maj. Palade P., plt. Mihai Vasile). Scriitorul Adrian Maniu (6 februarie 1891 – d. 20 aprilie 1968) a scris despre eroul vasluian Constantin Țurcanu ca fiind „un steag viu”, „trăind mai departe în tranșeea unui vers – botezat în veșnicie Peneș Curcanu”.

În fiecare an, la 25 octombrie, este sărbătorită Ziua Armatei României, noi, cei de astăzi, având datoria de a ne reaminti de sacrificiul înaintașilor noștri și de a arăta respectul cuvenit tuturor militarilor români din zilele noastre. Cinste eternă eroilor Patriei! La mulți ani Armatei României! La mulți tuturor militarilor români!

* *Sursa textelor amintirilor sergentului Constantin Țurcanu – Peneș Curcanul – despre participarea sa la campania din 1877-1878: Arhivele Naționale ale României, SJAN Gorj, colecția Documente foi volante, dosar V/648.*

Alimentele ultraprocesate, boală sigură pentru persoanele vârstnice

Alimentele ultraprocesate au devenit o parte semnificativă a dietei moderne. Aceste alimente, caracterizate prin termen mare de valabilitate, ambalaje atractive și preț scăzut sunt obținute prin diferite procese industriale. Deși sunt accesibile și extrem de gustoase, specialiștii în domeniu ne avertizează că adesea consumul lor este legat de numeroase probleme de sănătate, fiind o categorie de produse alimentare create prin procese industriale. Răspunsuri pertinente la acest fenomen primesc prietenii noștri de la Asociația InfoCons - Protecția Consumatorilor de la un eminent specialist: Acad. Prof. Dr. Irinel Popescu – medic, membru corespondent al Academiei Române, Secția de Științe Medicale; Șef Secția a II-a Chirurgie Generală și Transplant Hepatic Institutul Clinic Fundeni.

Care sunt riscurile asupra sănătății la care sunt supuse persoanele care consumă alimente ultraprocesate?

Sfatul meu sincer este să încercăm să consumăm cât mai multe alimente naturale. De aici înainte, pe măsură ce recurgem la aceste alimente conservate, dacă ele înlocuiesc complet alimentele naturale, atunci, cu siguranță, efectele toxice vor apărea. Nu există studii care să arate exact pragul și doza, în plus există o mare responsabilitate în a face afirmații în domeniul acesta, pentru că avem nevoie de alimente conservate. Lumea, astăzi, nu se poate hrăni numai cu alimente naturale. Astfel că, fără să avem date suficient de clare, tot ce pot să vă spun, este că dacă cineva se obișnuiește să consume numai alimente conservate, la un moment dat vor apărea și efectele toxice.

Care considerați că sunt cele mai mari capcane de pe eticheta unui produs ultraprocesat? Și aici ne putem duce cu gândul la „etichetă curată” sau „fără zahăr adăugat”.

Toți acești produși: sarea în cantitate mare, care este un conservant, dar care în cantitate mare devine toxică, zahărul plus celelalte substanțe folosite ca aditivi și conservanți, în timp, cumulate, sigur vor avea efecte asupra sănătății organismului. Legat la capcanele de pe etichete, acestea se pot referi și la doza de la care acești aditivi încep să fie toxici și mai ales la faptul că unii dintre ei au și elementul acesta de adicție ascuns undeva, între ingrediente.

Ar trebui îmbunătățită legislația, astfel încât să poată fi mai bine informați consumatorii cu privire la alimentele ultraprocesate? Dacă da, cum am putea îmbunătăți legislația?

Aș merge pe ideea educației, ceea ce faceți dumneavoastră, la InfoCons Protecția Consumatorilor, contează în opinia mea, poate mai mult decât modificarea legislației care nu e ușoară, din cauza necesității de a hrăni miliarde de oameni. Planeta are totuși un număr semnificativ de oameni care trăiesc pe pământ și toți aceștia trebuie hrăniți. Și atunci trebuie să înțelegem necesitatea procesării alimentelor. Cu cât omul este mai educat, și cu cât știe că atunci când nu are încotro, evident, va consuma și alimente procesate. Dar, atunci când consumatorul are de ales, poate să le înlocuiască cu cele naturale. Acest lucru este mai important

decât modificarea legislației. Educația este pe primul plan!

Având în vedere că sunt mereu la îndemână, gustoase și ieftine, este mai ușor să le consumăm în exces, fără să ne dăm seama? Ce înseamnă excesul?

Efectul lanțului de fast-food îl știm cu toții. În ultima perioadă, cei mai mulți au devenit mai conștienți. Dar sigur că de-a lungul timpului, milioane, poate miliarde de oameni au consumat aceste alimente, le-au plăcut, gustul acestora dând dependență. Efectele toxice cumulate se cunosc. În prezent, lumea știe, și știe mai mult decât înainte, a învățat să se și ferească. Atât cât se poate.

Cum ne afectează sănătatea pe termen lung consumul de alimente ultraprocesate care conțin cantități mari de sare, zaharuri adăugate și grăsimi saturate?

Sarea, în cantități mari, are efecte în primul rând asupra tensiunii arteriale. Doamna Prof. Dr. Maria Dorobanțu a făcut mai multe studii pe tema asta, pe populația României și s-a demonstrat că există un consum ridicat de sare care ar trebui mult mai bine controlat. Faptul că vârstnicii, într-un procent mare suferă de hipertensiune arterială, una dintre cauze este consumul excesiv de sare. În ceea ce privește zaharurile,

evident, diabetul de tip 2 este tot o afecțiune a vârstnicului. Cu timpul, capacitatea pancreasului de a secreta insulină, dar și capacitatea insulinei de a controla glicemia, scad. Și aici, riscul de a consuma zahăr în exces accentuează acest diabet de tip 2, cu toate efectele lui negative.

Dacă vorbim despre grăsimile saturate, procesul de ateromatoză, e din ce în ce mai accentuat odată cu vârsta, riscul de ateromatoză în special la nivelul vaselor coronare și carotide crește, cu posibilitatea infarctului miocardic sau accidentului vascular cerebral. Aceste afecțiuni privesc în primul rând vârstnicul. Toate aceste produse cumulate, conturează așa numitul proces metabolic. Ele merg mână în mână. Și iată că riscul crește și el exponențial.

Care dintre categoriile de alimente ultraprocesate au cel mai mare impact asupra sănătății?

În general, aș putea spune că mezelurile ultraprocesate pentru că, acolo găsim și grăsimi saturate, găsim și sare în exces și conservanți și aditivi. Și bineînțeles, dulciurile ultraconcentrate, la fel, nu sunt bune. Dar totuși, pe primul plan aș pune mezelurile.

Cum putem schimba obiceiurile alimentare greșite, astfel încât să încorporăm tot mai des alimente benefice atât pentru sănătate, cât și pentru o mai bună calitate a vieții?

Prin educație și prin promovarea producătorilor locali într-un fel. Dacă cei care vin cu produse naturale pe piață sau în magazine, ar fi încurajați într-un fel, atunci evident că omului i-ar fi mai la îndemână și ar începe să prefere aceste produse față de cele ultraprocesate fiind mai ușor accesibile, mai ieftine deci la îndemână.

INFOCONS, - articol redactat de Cosmina Nițu, masterand în nutriție și consultant în diversificare

“Pentru persoanele vârstnice este greu să le evite”

Care este impactul consumului de alimente ultraprocesate asupra stării de sănătate și asupra calității vieții persoanelor vârstnice?

Profesorul Irinel Popescu completează: “Vârstnicii pensionari, pentru că

despre ei vorbim, au un nivel al veniturilor care nu le permite să cumpere decât produse ieftine. Produsele ieftine sunt adesea cele care folosesc alimente procesate sau ultraprocesate. Este greu să le evite. Poate singurul avantaj la o vârstă

mai înaintată, dacă putem să îl numim avantaj, este că necesitățile alimentare sunt mult mai reduse. Și vârstnicul poate și trebuie să consume mai puțin. Acest lucru mai atenuează din efectele nocive ale alimentelor ultraprocesate.”

Din vară până-n toamnă, domnul Goe a dat BAC-ul!

Jurnalist
Ionuț CRIVĂȚ

Cu cheia de gât, că așa eram pe vremea aceea, s-a mai întâmplat să sparg un geam la școală, să chiulesc în grup sau individual și să copiez la teze și la lucrări de control, chiar și la BAC am avut o tentativă la matematică, dar niciodată, niciodată, nu am exclamat de ce pe domnul Ioan Slavici îl cheamă Slavici!

Dar, chiar, cine-s ăștia, cu numele astea ciudate care îi chinuie pe bieții copii în manuale: Eminescu, Caragiale, Creangă, Bacovia, Rebreanu, Preda, Sadoveanu, Arghezi, Minulescu, Blaga, Stănescu, Barbu, Sorescu, Stancu (pardon, conul Zaharia, e prolecul-tist, nu se mai studiază!, deși, "Desculț" a pășit cu sandale din aur în toate limbile cunoscute), Eliade, Alecsandri, Coșbuc? Cine să-i mai știe și mai ales să-i învețe pe toți, de la lenăchiță Văcărescu încoace, care scria că lasă moștenire urmașilor săi Văcărești „creșterea limbii românești și a patriei cinstire”. Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam-mare, mămițița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai, scria domnul Ion Luca Caragiale, într-o celebră schiță din 1900. Lucrurile nu s-au schimbat foarte mult de atunci,

” *Vremurile noastre sunt vremea mediocrității, a lipsei de sentimente, a pasiunii pentru incultură, a lenei, a incapacității de a te apuca de treabă și a dorinței de a avea totul de-a gata.* ”

Feodor Mihailovici Dostoievski

alde domnii Goe din zilele noastre, ca să nu pice la BAC, citez de la sursă, „aseară am fost la piscină și am băut cu tovarășii”, zice junele nostru cu deștu-n gură, la propriu. Oful lui mare era acesta, cităm în continuare: „M-așteptam să-mi pice un „Luceafărul”, un „Harap Alb”, aia de mi-l citea mamaie, „Luceafărul”, romantism, a picat „Moara cu Noroc”, ultima operă dintre toate. Am scris decât anul, care cumva l-am nimerit. N-am știut de cine-i scrisă, de Slavici, auzi numel!” Da, ați citit bine, nu e de la rubrica „Să mai și râdem”, e din gura unui tânăr care s-a pregătit pentru examenul maturității. Cum să-l studiem și să-l analizăm pe acest homo erectus mai bine decât o făcea tot Nenea Iancu acum un secol și ceva, într-un articol apărut în ziarul Universul.

„Ca fizic, închipuiți-vă un băiat cât se poate de bine, afară de o cam prea dezvoltată porțiune de cărnuri, cea ce, cum zic unii, denotă, în rațiune dreaptă, lipsa substanței neponderabile care, dupe metafisicieni, constituie, împreună cu materia, ființa umană completă. Ca morale, este un june

plin de talent și viitor, o stea care promite, un soare pentru cerul întunecat (...), un fel de cap de școală, o producțiune fenomenală a timpului nostru, atlet în stil și revoluționar (...). Este adevărat că n-a studiat decât vro patru clase primare, dar tocmai aceasta este marelă cuvânt pentru care dânsul e revoluționar în astă Republică nenorocită.” Ca acest Domn Goe s-au născut mulți după 1989, în anii fragedei noastre democrații, dar și mai mulți după anii 2000, respectiv cei care anul acesta au dat bacalaureatul și se pregătesc să ia viața în piept, să muncească, că de învățat nu le-a prea ars.

Concluzia este, dragi cititori, că domnul Ioan Slavici care a stat de vreo două ori la închisoare (înainte și după primul război mondial), nu pentru că era din vreun clan interlop, ci pentru că s-a luptat pentru cauza națională a ardelenilor, nu prezintă interes, cum probabil nici autorul Baltagului, cel mai mare scriitor român, nu mai interesează pe nimeni decât dacă nu este cumva rudă cu liderul clanului Sadoveanu din Chitila.

Limbajul receptiv

Psiholog logoped
Alina MIHĂESCU

Dragi părinți și bunici, în cele ce urmează revenim cu sfaturi utile primite de la specialiști în domeniul psihologiei, sfaturi de care avem nevoie atunci când copiii și nepoții noștri se confruntă cu probleme de comunicare, învățare și socializare

Limbajul receptiv se referă la capacitatea copilului de a înțelege limbajul și cuvintele în formate nonverbale, verbale și scrise. De exemplu, capacitatea unui copil de a asculta și de a urma instrucțiunile se bazează pe abilitățile de limbaj receptiv. În dezvoltarea tipică, copiii sunt capabili să înțeleagă limbajul înainte de a putea vorbi. În copilăria timpurie, abilitățile de limbaj receptiv îi ajută pe copii să se joace, să învețe și să se angajeze în activitățile de zi cu zi, răspunzând la solicitări și urmând instrucțiuni. Copiii care au dezvoltat bune abilități de limbaj receptiv pot înțelege mai bine sensul cuvintelor, pot forma propoziții coerente, pot îndeplini sarcinile în mod corespunzător, pot înțelege informații verbale și scrise și pot comunica cu succes cu ceilalți.

Abilitățile de limbaj receptiv sprijină, de asemenea, dezvoltarea socio-emoțională a copiilor și autoreglementarea emoțională. Autoreglementarea emoțională se referă la capacitatea copilului de a-și recunoaște, de a gestiona și de a-și afișa în mod corespunzător emoțiile. Copiii au nevoie de abilități de limbaj atât receptiv, cât și expresive pentru a-i ajuta să înțeleagă ceea ce li se spune și să folosească cuvinte pentru a exprima ceea ce simt.

Unii copii care au dificultăți cu limbajului receptiv pot părea că înțeleg mesajul, deoarece sunt capabili să înțeleagă cuvinte cheie și să obțină informații vizuale din mediul înconjurător

sau din gesturi. Pentru acești copii poate fi provocator să urmeze instrucțiunile acasă sau în cadrul educațional și este posibil să nu răspundă în mod corespunzător la întrebări și solicitări. În cadrul școlii, dificultățile de înțelegere pot duce la dificultăți de atenție și ascultare și/sau probleme de comportament. Deoarece majoritatea activităților necesită o bună înțelegere a limbajului, acest fapt poate îngreuna accesul unui copil la cunoaștere sau la angajarea în activitățile și sarcinile academice necesare pentru nivelul său școlar.

Elementele de bază necesare dezvoltării limbajului receptiv sunt:

- **atenție și concentrare:** efort susținut, desfășurarea activităților fără distragerea atenției și capacitatea de a menține acel efort suficient de mult pentru a îndeplini sarcina.
- **abilități pre-lingvistice:** moduri în care comunică fără a folosi cuvinte, precum gesturi, expresii faciale, imitație și contactul vizual.
- **abilități sociale:** determinate de capacitatea de a se angaja în interacțiuni reciproce cu ceilalți (fie verbal sau non-verbal), de a face compromisuri cu ceilalți și de a fi capabil să recunoască și să urmeze normele sociale.
- **abilități de joc:** implicare voluntară în activități auto-motivate care sunt în mod normal asociate cu plăcerea sau orientate spre obiective.

Copiii care nu sunt capabili să înțeleagă limbajul pot avea dificultăți de limbaj receptiv sau o tulburare de limbaj receptiv.

Copiii care au probleme în înțelegerea limbajului pot întâmpina următoarele dificultăți:

- urmărirea și efectuarea indicațiilor;
- răspund la întrebări repetând întrebarea care i s-a pus;
- identificarea obiectelor și imaginilor;
- le este greu să asculte o poveste și au dificultăți în înțelegerea lor;
- nu acordă atenție orelor la grădiniță sau școală.

Foto: <https://www.thespeechlanguagecenter.com/>

Există mai mulți factori care influențează dezvoltarea limbajului receptiv, inclusiv expunerea la limbaj, calitatea mediului lingvistic și diferențele individuale în procesarea limbajului. Copiii care sunt înconjurați de persoane care se angajează în conversație și interacționează cu ei au mai multe șanse să dezvolte abilități lingvistice receptive puternice. Aceasta include expunerea la o varietate de vorbitori, implicarea în conversații și expunerea la lectură.

Câteva modalități prin care părinții și bunicii pot lucra cu copiii lor pentru a îmbunătăți abilitățile lingvistice receptive:

- citirea este o modalitate excelentă de a crește vocabularul și de a îmbunătăți abilitățile de ascultare. De asemenea, ascultarea cărților audio este o altă modalitate de a îmbunătăți abilitățile de procesare auditivă. Ori de câte ori este posibil, puneți copilului întrebări suplimentare despre ceea ce a citit sau auzit;
- cereți copilului să arate un obiect sau o acțiune dintr-o carte cu imagini; de exemplu, spuneți „Arată o casă”, „Arată un copil care merge”;
- încurajarea copilului să acorde atenție vor-

birii celorlalți în conversații. Provocați-l să-și amintească detaliile și să pună întrebări ulterioare aferente;

- folosirea de elemente vizuale (imagini) pentru a ajuta copilul să înțeleagă limbajul vorbit;
- împărțirea instrucțiunilor în propoziții simple ajută copilul să înțeleagă mai bine instrucțiunile. De exemplu, în loc să spuneți „Pune-ți haina, ia-ți adidașii și așteaptă la ușă”, spuneți „Pune-ți haina”. Odată ce copilul a făcut asta, urmează cu „Ia-ți adidașii” și, în final, „Așteaptă la ușă”. Oferirea unei instrucțiuni la un moment dat permite copilului să o execute cu succes și îi sporește încrederea;
- obțineți și mențineți contactul vizual înainte de a da instrucțiuni;
- utilizați un limbaj simplu și clar;
- folosiți mijloace vizuale precum imagini și semne;
- repetați instrucțiunile atunci când este necesar și rugați-i să vă repete instrucțiunile înapoi;
- încurajați copiii să ceară clarificări dacă uită sau nu înțeleg instrucțiunile.

Povestea celor 7 lebede

Economist
Istvan FEKETE

A fost odată ca niciodată un rege care avea 8 copii, 7 băieți și o fată. Trăiau fericiți în castelul lor, până într-o zi când regele s-a hotărât să se căsătorească din nou, pentru că deși îi avea pe copii în preajma sa, tot simțea un gol în suflet, după tristul deces din urmă cu câțiva ani al soției sale. Copiii s-au bucurat la auzirea acestei vești și de abia așteptau să o cunoască pe noua mamă. Numai că noua lor mamă, nu avea copii și deși era o femeie frumoasă, era de fapt o vrăjitoare care nu prea îi suporta pe copiii regelui. Le pusese gând rău și dorea să scape cu orice preț de ei, așa că a început să se comporte urât cu ei zi de zi și îi spunea regelui minciuni gogonate, iar acesta având mintea tulburată de vraja ei, o credea și îi promitea că-i va izgoni de la castel.

Regina nu a mai așteptat și a început să-și pună planul în aplicare, iar pentru asta a tocmit un căruțaș ca să o ducă pe fată cât mai departe, iar pe băieți a vrut să-i transforme în niște păsări urâte, dar copiii aveau suflete bune și s-au transformat în niște lebede fru-

moase. Atunci și-au luat zborul și au plecat cât mai departe de castel. După ce trecură mai mulți ani și fata crescuse, regele i-a trimis vorbă că poate veni să-l viziteze la castel.

Dar regina cea rea era invidioasă că fata se întoarce și când ajunsese la castel, prefăcându-se că este bună cu ea, o luă de mână și o duse prima dată în iatacul ei, spunându-i că vrea să-i facă un cadou frumos. Scoase dintr-un sertar o cutie în care era o cremă cu culoare și miros ciudat și cu care o unse pe față și pe păr, ca să o ferească, zicea ea, de privirile răutăcioase ale curtenilor... Numai că această cremă era un truc al reginei care o făcea pe copilă să arate urâtă, iar când se înfățișă la rege, acesta nu o recunoscă și o izgoni din nou de la castel. Biata fată părăsi plângând castelul și se duse cât văzu cu ochii și cât o țineră picioarele, până ajunsese la un râu.

A îngenuncheat pe mal și a început să se spele pe față iar spre surprinderea ei, a observat în oglindirea apei, că a redevenit frumoasă. A început să se gândească din nou la frații ei și a hotărât că nu se va opri până când nu îi va găsi așa că după ce se odihni puțin, porni mai departe. Ajunse la o

pădure foarte deasă cu copaci mari și umbroși, prin care nu treceau nici razele de soare. Încet, încet, începu să se lase noaptea, așa că mări pasul și ajunsese aproape la capătul pădurii, când se auziră niște zgomote ciudate, ca și cum venea cineva spre ea.

De frică încercă să se ascundă, dar dintr-un tufiș ieși o bătrânică care avea un coș împletit în mână. Văzând că a speriat-o, bătrânică o liniști cu vorbe domoale și îi spuse că vine des în pădurea asta ca să culeagă fructe. Copila era flămândă și se uita cu jind la coșuleț, iar bătrânică a observat acest lucru, așa că i-a întins coșul care era plin. În timp ce mânca cu poftă fata, o întrebă dacă nu i-a văzut cumva pe cei 7 frați ai ei. Bătrânică i-a răspuns că nu i-a văzut, dar în schimb a observat, în josul râului care trecea pe lângă pădure, ceva care i s-a părut foar-

sări, iar ei se vor transforma din nou în copii. Zâna i-a mai spus că pentru a putea duce la bun sfârșit această sarcină, nu avea voie să scoată o vorbă, altfel frații ei vor rămâne păsări pe vecie...

Dimineața când s-a trezit a mers în pădure și a cules iarbă verde pe care a țesut-o în cămăși. Frații ei plecaseră și ei dis de dimineață să caute fructe în pădure. Când s-au întors mai târziu, au găsit-o lucrând la ceva și au întrebat-o ce face acolo, dar ea nu putea să le răspundă. Văzând că sora lor nu răspunde s-au gândit că poate vrea să le facă o surpriză și au lăsat-o în pace. Seara când a terminat de țesut le-a făcut un semn fraților să se așeze unul lângă altul, iar ea a luat cămășile și le-a aruncat pe ei. Aceștia s-au transformat imediat în copii și s-au bucurat și s-au îmbrățișat plângând de fericire, apoi au pornit spre castelul lor și mai hotărâți să o pedepsească pe regina cea haină care le făcuse atâta rău.

Când se apropiau de castel regina i-a văzut de la fereastra iatacului ei, și a încercat să-i oprească cu alte vrăji, dar de data aceasta nu a mai reușit, pentru că erau protejați de cămășile făcute din iarba pădurii. Au intrat în castel, iar vraja cu care îl ținea legat regina pe tatăl lor a pierit când acesta i-a revăzut. Copiii i-au povestit prin câte greutăți au trecut, așa că regele a poruncit ca regina să fie legată și aruncată în cea mai întunecată și îndepărtată temniță din castel, ca să nu mai poată face rău nimănui, iar ei au trăit fericiți până la adânci bătrâneți...

*Adaptare după povestea
"Lebedele sălbatice"
de Hans Christian Andersen*

te ciudat, adică 7 lebede albe care aveau coronițe pe cap. Fata a știut imediat că lebedele erau frații ei, așa că îi mulțumi bătrânei pentru ajutor și porni degrabă la drum. Și merse ea mult timp pe firul apei curgătoare până ajunse la locul unde se vărsa în mare, dar nu dădu de ei. Se așeză obosită și tristă pe malul apei, că a bătut fără rost atât amar de drum. Dez-nădăjduită își plecă fruntea în palmă și începuse să plângă în hohote...

La un moment dat, spre asfințitul soarelui, se mai potoli din plâns și auzi un fâlfâit de aripi care părea că vine din largul mării. Se ridică în picioare și observă cum veneau în zbor spre malul unde se afla ea, 7 lebede, cu 7 coronițe pe cap și imediat după ce au aterizat s-au transformat în 7 băieți!

Toți s-au bucurat că s-au regăsit și s-au îmbrățișat, iar frații i-au povestit cum au fost

transformați de regină în lebede și că în timpul zilei sunt păsări, iar la asfințitul soarelui se transformă înapoi în copii.

Au hotărât ca a doua zi dis de dimineață să se întoarcă la castelul lor și să rupă această vrajă făcută de regina cea rea. Când a răsărit soarele, băieții s-au transformat în lebede și au rugat-o pe sora lor să se așeze pe o pătură, iar ei au prins cu ciocurile capetele păturii și s-au ridicat în aer. Au zburat mai multe ore până au obosit și au poposit la marginea unei păduri unde era o peșteră. Au intrat în peșteră și-au făcut culcușuri calde și au adormit pe loc, iar fata a avut un vis în care i-a apărut o zână, care i-a spus că dacă vrea să-i scape de vrajă pe frații ei trebuie să culeagă din pădure iarbă verde pe care să o transforme în fire din care să țesă 7 cămăși pe care apoi să le pună pe frații ei în timpul zilei când sunt pă-

Doamne, ce se întâmplă cu noi?

Foto: Shutterstock

Jurnalist Ionuț CRIVĂȚ

Nu este suficient că de la an la an arde pământul sub tălpile noastre, trebuie să-l mai întărâtăm și noi cu foc și pulbere? Cu bombe, gloanțe, războaie și vești despre războaie. Cum de-am ajuns aici și ce păcate venite din vechime avem de plătit?

Când scriu aceste rânduri, Iranul se pregătește să atace Israelul, Pentagonul a sărit în sprijinul Israelului cu nave și avioane de luptă, și se anunță un război regional cu implicații mondiale în Orientul Mijlociu. Altul, evident. Nu mai vorbim de teroriști și de enclave ale lor. Acum o țară suverană vrea să atace o altă țară suverană, iar Hezbollahul nu mai este doar o grupare de fanatici religioși. Este o ditamai organizația paramilitară, depășind cu mult, numeric, alte organizații teroriste și ca înzestrare cu armament, rachete moderne și avioane fără pilot și ca infrastructură, instituții proprii, mass-media proprie etc. Până apare revista, probabil că s-a pornit tăvălugul și în Liban. Dincoace, lângă noi, alt conflict deschis.

Am fost în concediu vreo câteva zile la Sinaia. Pe lângă faptul că a fost închisă Valea Oltului și toate tirurile și camioanele au tranzitat D.N. 1 și toate ulițele posibile, zilnic, apoape zilnic, admiram, ca în filmele de război cum trec blindate și camioane ale armatei române. Unde? La Crevedia, la Lehliu Gară, la Siliștea Gumești? Dați-mi voie să mă îndoiesc! Între timp... Marii formatori de opinie, sociologi, economiști, politicieni mari, mărunți și mititei, specialiști întru toate dar și în nimic, sunt lungiți pe șezlonguri, cu un cocktail în față, în selectele stațiuni mediteraneene, pe

vase de croazieră, admirând apusul de soare în Creta, la Heraklion. Creta, nu e aia de scii pe tablă cu ea, au aflat și ei asta când au sunat la agenția de turism! Burtoși, grăsuți, slabi, ușor silfizi, cu soțiile, cu puradei obraznici și gunoiul pe care îl lasă în urmă, ...aceasta este imaginea unei veri fără griji.

Și, acum reversul medaliei. Vara asta a fost cumplită (și încă nu s-a încheiat), mai ales în marile orașe, spre exemplu Bucureștiul, unde a fost mai cald ca la Cairo, în Egipt. Câți pensionari, credeți dumneavoastră, și-au permis sau își permit un aparat de aer condiționat, sau măcar un ventilator banal, luat de la piață? Ce să mai vorbim de vacanțe și sejururi. Și, de teama facturilor astronomice la curentul electric, nici ventilatorul nu făcea mulți purici în priză. Bieții de ei au trăit din plin ororile și consecințele războiului. Sărăcia și războiul, cele mai groaznice blesteme care se pot abate peste omenire, stau la pândă.

N-am trăit în vremea primului război mondial și nici pe al doilea nu l-am prins, dar m-am născut în veacul nefericit în care ele s-au întâmplat. Am văzut și am citit despre consecințele lor, iar ceea ce se întâmplă acum și anume cum fierbe planeta, și la propriu și la figurat nu vestește nimic bun. Din contră. Dar, sper că rândurile care încep acest text să nu se adeverească și că o cale de mijloc impusă, dacă altfel nu se poate, va putea salva omenirea de la o a treia conflagrație mondială.

P.S. - Și, ca să ne meargă totul de-a-ndoa-selea, vă rog să vă amintiți prima parte a spectacolului de deschidere a Jocurilor Olimpice de vară de la Paris. Repet, doar prima parte, „faza dionisiacă”. Restul e tăcere.

Nepotismul

ION LUCA CARAGIALE
(*Voința națională*, II,
nr. 278, 23, 24 iunie 1885)

Dacă există cineva care a deslușit până în auricule și ventricule, până în taina sa cea mai ascunsă firea românului, metehnele, calitățile și defectele sale, pornirile cele mai aprinse și mitocăniile cele mai rudimentare, acela a fost, este și va fi atâta vreme cât va exista acest popor, Ion Luca Caragiale. Deslușindu-l cel mai bine pe român, domnul Caragiale l-a descris ca ni-meni altul fie el politician sau gunoier, profesor ori spițer, este și azi după aproape un secol și jumătate la fel de actual. Redăm cititorilor această mostră, o bijuterie literară și, totodată, o analiză ironică a societății românești.

Există la noi un fel de teorie, care se preumblă din gură în gură, din gazetă în gazetă, și care pe cât pare a fi mai general acreditată pe atât este de falsă. Iată teoria aceasta: Un om fiind la putere, sau bucurându-se de o situațiune însemnată în vreo ramură de activitate publică sau privată, nu are dreptul să numească în funcțiuni publice, sau să prefere pentru posturi de încredere pe rudele sau prietenii săi. Fie aceste rude, fie acești prieteni persoanele cele mai corecte, cele mai capabile și inteligente, după această teorie ei trebuie sistematic îndepărtați de la activitatea publică, câtă vreme unul din familie sau un bun prieten este la putere.

Această strâmtă și falsă teorie, care este și imorală, după părerea noastră, trebuie să fie combătută, cu atât mai mult, cu cât ea se întemeiază totdeauna pe un principiu de corectitudine în viața publică, pe principiu, adică, că între rude, în loc de strictete, se va practica mai ușor îngăduința.

Trebuie să punem odată în discuție această teorie ciudată, care convine foarte mult foilor de scandal și să căutăm a-i stabili adevărata valoa-

re și însemnătate. Să luăm mai întâi în cercetare cazul în care principiul depărtării rudelor din activitatea publică ar părea mai întemeiat.

Sunt, de exemplu, două posturi într-o administrație; unul are atribuțiunile de controlor al activității și corectitudinii celuilalt. Aceste două posturi, se zice, nu trebuie ocupate de frați, de tată și de fiu, de socru și de ginere. Așa este. E mai puțină garanție, în privința eficacității controlului, presupunând totuși că acei oameni sunt destul de onești și știind bine că onestitatea unui om nu are nicidecum a face cu relațiunile lui de rudenie cu un alt om. Și astfel e bine să admitem norma cum că două rude de aproape să nu poată ocupa într-o administrație două posturi între cari eventual s-ar putea isca conflicte, pentru a evita cu prudență ciocnirea sentimentelor intime de rudenie cu sentimentul datoriei. A împinge însă acest principiu până la rudele de al nouălea neam este o absurditate: a lăsa să se bănuiască anume că relațiunile cât de depărtate de familie sunt neapărat izvorul neonestității în viața publică este foarte imoral.

Dacă îngăduința și hatârul sunt în adevăr imorale, ele sunt tot așa de rele și între rude [și] nerude, și neapărat că între două rude cinstite datoriile și publice și private vor fi corect îndeplinite, pe când între două nerude necinstite, din contra. Între multe flecării ale gazetelor noastre, adesea se vede: „Aflăm că d-l Z... s-a numit în cutare post... Se înțelege că nu putea fi altfel; d-l Z... este ruda d-lui Y..., ministru, ori mare administrator la cutare instituție. Trebuia în sfârșit d-l Y... să-și căpătuiască și această rudă...”.

Neapărat, zic eu atunci, că trebuia d-l X... să facă aceasta. Numai o întrebare e de pus aici: d-l Z..., numitul d-lui Y..., este cinstit, harnic și

priceput, ori ba? Dacă este, atunci d-l Y... a făcut foarte bine ce-a făcut: dacă nu este, atunci lipsa de merite și neonestitatea lui Z... ar fi tot așa de imputabile și când el n-ar fi rudă cu d-l Y... și orice minte serioasă ar trebui să-l acuze pe acesta nu că a căutat să-și ajute o rudă, ci pur și simplu că a făcut o numire rea.

Orice om trebuie să aibă rude sau prieteni mai mult sau mai puțin apropiați. Dacă susținem teoria că niciodată un om în bună poziție nu trebuie să-și numească prietenii și rudele în funcțiuni, atunci din două una: ori că toate rudele și toți prietenii, fără excepție, ai unui om, devin neonești și incapabili din momentul ce el s-a înălțat în mijlocul societății sale, ceea ce ar fi o absurditate; ori că împrejurarea că a fi rude sau prieteni cu un om văzut trebuie s-o considerăm o nenorocire, și astfel atunci pentru orice familie, înălțarea unui membru al ei la o situație însemnată ar fi o adevărată calamitate; pentru că dacă împingem la o mai mare dezvoltare teoria că nu este permis cuiva, fără a fi lovit de bănuiala imoralității, să numească în funcțiune o rudă sau un prieten, fie acesta cât de onest și capabil, ajungem a pretinde că, dacă cineva găsește venind la putere pe o rudă deja ocupând vreo funcțiune, numaidecât s-o dea afară.

Aceasta ne amintește un răspuns foarte picant, pe care un fost ministru îl făcea la acuuzările ce i se aduceau cum că și-ar fi căpătuit niște rude, de altminteri tot așa de oneste și capabile ca orice om onest și capabil: — Dar ce voiești să le fac dacă mi-s rude? Să le spânzur?!

Teoria falsă pe care o combatem fiind foarte la îndemână mai ales gazetelor neserioase și maloneste, are, în adevăr, uneori un straniu rezultat. Sunt unii oameni de o scrupulozitate exagerată, care evită a da naștere la orice fel de bănuieli; sunt iar unii de un caracter așa de sfios, încât față cu o acuzare oricât de nedreptățită, numai cu atât mai impertinentă să fie, își pierd sărita; oamenii de aceste două spețe, mai cu seamă când sunt foarte onești, de nimica n-au mai mare groază decât de gura lumii. Lor le lipsește o foaie malonestă, foaie de chantage, ale cărei insulte, batjocuri și calomnii, pe un om mai sceptic sau mai tare de înger îl fac d-abia să surădă, pe un om de soiul de care vorbim îl vâă într-o stare de nervozitate extremă. Astfel, un așa om cu cât e mai onest cu atât mai mult se teme ca nu cumva cătuși de puțin să cază în gura mișeilor. La un așa om, dacă ți-e rudă sau prieten, oricâte merite ai avea, oricât de cinstit ai fi, să nu mergi să-i ceri o funcțiune, pentru că

nu ți-o dă de frică să nu-l dea la gazetă că te-a căpătuit. Se întâmplă chiar, în cazul acela, să intri într-o altă ramură de administrație. Atunci chiar, reușita ta nu este pe placul rudei tale; îi vezi totdeauna pe față un fel de nemulțumire și de jenă, cât de pe departe se teme să nu i se atribuie numirea ta, și parcă nu i-ar părea prea rău să te știe dat afară, ca să scape de teama oricărei bănuieli. Un exemplu: Cunoaștem un om de felul sfioșilor în chestiune, care era pus odată în capul unei mari administrații. El avea un văr, care ținea o tipografie. Bietul om cu tipografia, care nu-i prea mergea bine, se duce la vărul său și-i propune să se însărcineze cu o parte din imprimările administrației aceluia; dar pentru că-l știa ce fel de om e, îi adaugă că deși imprimările acelea se dau fără licitație, el e de părere să se ceară prețurile de la toate tipografiile și el se obligă a face cu aceleași condiții un scăzământ de 5% asupra celui din urmă preț. Administratorul nostru, de teama gazetelor, refuză propunerea vărului și dă imprimările unui tipograf străin cu un preț mult mai mare și cu condiții mult mai favorabile. La primirea acestor imprimante, se vede că ele sunt neconforme cu condițiile; dar fiindcă tipograful acesta, un om fin, știa că vărul administratorului stăruise și el pentru a lua acea lucrare, începe a se plânge că e șicanat pentru a se favoriza vărul. Cum aude asta, administratorul nostru îngălbenește și dă ordin să se primească imprimările.

Nepotismul este în adevăr rău, dar prin nepotism nu se înțelege decât protejirea neonestă și nedreaptă a rudelor. Și e foarte nedrept ca cineva să sufere pentru că din întâmplare e rudă cu un om ajuns, și e foarte neonest și imoral a arunca bănuieli asupra unei familii întregi, din ura de partid sau din invidia meritelor și apatitudinilor. Cu chipul ăsta o să ajungem a crede că e rușine să fii ruda unui om mai de seamă, pentru că orice post, orice poziție ți s-ar da, ar fi semnul hatârului făcut unui om necinstit și netrebnic. Atunci pentru ce să nu punem în lege principiul că în tot aparatul statului, de la vătășel până la ministru, nu poate intra decât un singur membru al unei familii, socotită familia până la al o sutălea neam!

Iată absurdități care trebuiesc combătute odată de toți oamenii cu minte și onești. Trebuie răsturnată odată teoria aceasta falsă, care tinde a face pe români să zică: „Dă, Doamne, să nu ajungă nici unul din familia mea om de seamă, că m-am nenorocit!”

Păsări negre...

Lucia Bădiță SECOȘANU, Cercul Literar
al Asociației C.A.R.P. "OMENIA" București

Iar... Zgomotul ăla care-i zbârlește părul și îl face să arate ca un arici mare. Vuuuu, vuuuu, vuuuu. Azi, acum pare că nu se mai termină. De obicei, „Papi” îl mângâie și-i dă curaj. Acum Papi nu-i acasă. Vuuu, vuuuu... Chelălăie încetișor și parcă frica se mai potolește. Vuuu, vuuu... Frica da, se potolește, zgomotul ăla nu! Și deodată BUUM. I-a stat inima. Și iar Bum, Bum și Bum. Simte că tremură pământul. Sau el tremură? Tremură și el și pământul... Alt vuiet îi chinuie timpanele, dar mai ascuțit, parcă și mai înfricoșător.

Parcă chiar cerul se vaită din toată imensitatea lui... Bietul Zorel, desigur, nu gândește în astfel de cuvinte, simte însă că ceva tare, tare rău se întâmplă. Mințișoara lui caută în amintire vorbele lui Papi: „Fii cuminte, nu-i nimic. O să plouă un pic”. Vuietele și bum-bumurile se

rostogolesc peste oraș fără milă și inimioara lui nu mai suportă. Îndreaptă ochii spre fereastră și caută cerul, să vadă fulgerul care preceda ploaia. Nici urmă. Doar niște păsări mari de tot vin, vin și sunt parcă tot mai multe. Pricepe că ele, păsările se vaită-n halul ăla! Adulmecă aerul să prindă mirosul ploii. Nimic! Simte în schimb miros de ars și praf. Și mirosul lui Papi. Gata! Acum va ajunge Papi acasă și totul se va sfârși. Habar n-are Zorel câtă dreptate are. Totul se va sfârși. Se repede la ușă să-l întâmpine pe Papi și ușa se deschisese, singură. Cuierul din hol a luat-o la vale și stă-ntr-o rână sprijinit de peretele opus. La bucătărie apa curge de nebună din perete și casa s-a umplut de un miros ciudat. Ca atunci când bunica a uitat focul aprins și focul s-a stins, și toată lumea din casă s-a speriat.

Toți strigau: „opriți gazul, opriți gazul”. Înseamnă că-i rău. Nu știe ce să facă: să oprească apa nu poate, să „oprească gazul”, nici atât! Vrea să fugă undeva unde să fie liniște și iese în casa scării, care nu mai e. Nici ușa vecinu-

lui. Se zărește prin peretele dărâmat un copac ars. Fără să știe ce-i disperarea, este disperat! Începe să urle cu toată ființa lui de cățel mic. Îndrăznește să facă un pas și calcă pe o bucată mai mare de scară năruită. Apoi pe alta. Poate ajunge afară! Molozul i se sfarmă sub lăbuțe și totul este înfricoșător. Fără să bage de seamă se rostogolește în hăul scării. Nu mai e cale de întoarcere. Firește nu știe ce va urma. Dar, află: cu un buf înfundat se oprește la parter. Pentru câteva secunde e liniște. E chiar bine! Apoi însă un junghi ascuțit îi sfredelește simțurile și nici nu știe ce-l doare. Lăbuțele sau spatele? Mai curând burtica. Sau capul? Îl dor toate și scâncește neputincios. Vrea să se ridice, dar picioarele nu-l ascultă.

Însă, dorința de a ajunge la Papi învinge neputința și dureri. Se ridică șovăitor, (mulțumit că a reușit să ușor din coadă) și pornește șontâc-șontâc spre locul de parcare unde Papi lasă mașina să „facă nani”. Cu mirare observă că pomul lui, unde se oprește de fiecare dată să facă pipi, stă culcat pe iarbă cu tulpina frântă și frunzele împrăștiate. Împrăștiată e și bunica Zoica! Jumătate stă pe iarbă sprijinită de copac, cu capul lui Lăbuș în brațe! Cealaltă jumătate e mai încolo fărâmițată în bucățele. Tot pe acolo se găsește și restul din Lăbuș. Locul de parcare a dispărut înghițit de o groapă mare în care s-au îngrămădit claie peste grămadă mașini, copăcei, niște oameni care parcă fac nani și... mașina lui Papi! Firește, habar n-are de unde a apărut groapa și nici nu se întrebă de ce fac nani oamenii ăia acolo! Se repede cu forțe noi spre Papi, care stă la locul lui pe scaunul de la volan! Schelălăie de bucurie. A uitat de scară, de vuuu-vuuu și bum-bum, se duce la Papi! Mai rostogol, mai târâș, ajunge. Constată mulțumit că geamul parbrizului se transformase în multe mărgele mici și, deci, putea să se strecoare lângă Papi. Vede că și Papi al lui face nani ca și ceilalți oameni din groapă. Se întrebă mirat: „ce i-o fi apucat?” și se repede la Papi să-l scoale cu pupici. Așa-l trezește dimineața și el, Papi se scoală râzând.

Toți pupiceii lui nu-s de nici un folos! Papi nu se trezește. În mințișoara lui se naște ideea că Papi o fi fiind tare obosit. Se culcușește cum poate mai bine în poala mereu primitoare a lui Papi. Nu mai bagă în seamă nici vu-vuurile, nici bum-bumurile. E cu Papi! Speranța și încrederea aduc liniștea în sufletelul lui Zorel, care ațipește împăcat. Visează că-i la pădure,

cu Papi și Mami, că aleargă după un fluturaș pe care nu-l poate prinde și pace! Latră vesel, un vânticel zbanghiu îi flutură părul din blăniță, îi gădilă plăcut pielicica și el, Zorel este tare fericit! Mami-l strigă să-i dea „ceva bun”, el se lasă rugat pentru că știe că Mami îl păstrează oricum. Aleargă ca un nebun și cade, se rostogolește-n iarbă. Pe undeva pe aproape, un copilaș plânge. Și plânge din ce în ce mai tare. Zorel părăsește visul și pricepe că nu-i la iarbă verde, ci... Chiar! Unde e? Lume multă care aleargă peste tot, strigă, plânge. Papi nu s-a trezit. Se aude o sirenă de pompieri. Știe ce-s ăia că așa le spune Papi! În groapă năvălesc niște oameni îmbrăcați aiurea! Nici nu seamănă a oameni. Dar vorbesc între ei și asta trebuie să fie: oameni! Dacă vorbesc. Leagă niște sfori groase de mașina lui Papi, și mașina începe să meargă. Ceva îi ridică pe el și pe Papi, cu mașină cu tot. Când au ajuns pe trotuar, alți oameni se reped la mașină și se uită la Papi. Dau din cap triști și spun „prea târziu”. O arătare din aia de om îl zmulge pe Zorel din poala lui Papi.

Zorel urlă și se agață cu toate puterile de haiele lui Papi. E luat pe sus, și Zorel mușcă o mânășă care miroare a fum. Cineva îl pune pe Zorel într-o cutie zicând: „Cu beleaua asta ce facem? El ne lipsește acum.” O tanti îi dă să bea apă, pe care n-o refuză. Încearcă să fugă să-l găsească pe Papi. Nu reușește. Îl duc pe sus într-o mașină și ușa se închide. Urlă și mușcă zăbrelele cuștii în care e pus. Zadarnic... Strigă pe limba lui cât poate de tare: Papiiii.. Adică AAAUUUUU ...AAAUUUUUU! Urlă până nu mai are glas și putere. Papi nu vine și în jurul lui nu se întâmplă nimic. Aude țipete, voci care strigă, motoare de mașini. Zorel e năuc, speriat și nu știe ce se întâmplă. Cumva pricepe că păsările alea mari și negre au făcut ceva foarte rău. Nu mai urlă, stă și încearcă să-și facă un plan: Când va veni cineva, (dacă va veni!), o să muște tot ce-i iese-n cale și o să fugă acasă să-i aștepte pe Papi și pe Mami. Firește, nu știe că nu mai are o casă...

După ce a fugit el din clădire, aceasta s-a prăbușit ca un castel de cărți de joc. Se vede acasă, în hol, unde... Mami e cu papucul în mână și-l ceartă pentru că a ros mătura. I se strânge inimioara. Mami e supărată pe el, cum o să-l mai iubească? Speranța lui e tot la Papi! Strigă iar cât poate AAAUUUU, AAAUUU... Nimic. Aude mișcare lângă mașină și se oprește brusc din urlat. Cineva întreabă al cui e cățelul?

Adică de el e vorba. Acum, acum vor deschide ușa și...

- E al decedatului din mașină.
- Și unde-l ducem? Cine are timp de o potaie?
- Poate întreabă cineva de el. După actele

mortului locuia în blocul care s-a dărâmat și minunea asta de câțel era la mort în brațe.

Zorel ascultă cu sufletul la gură. Nu înțelege ce spun femeile alea, dar e sigur că-i vorba despre el! Vocile se îndepărtează, la fel și speranța lui de a evada! Scâncește neputincios și simte că toate durerile ce le căpătase în cădere pe scară au revenit cu forțe noi.

Plânge și simte sarea lacrimii pe limbă. Nu știa că plânsul are gust! Nici că-i ceva tare greu, trist. Cu mami se juca de-a plânsul, dar era „de bine”. Minteța îi fuge la papucul din mâna mami. O mai fi supărată pe el? Trebuie s-o găsească

să-i spună că Papi are ceva. Că zice cineva că e mort! Nu știe nici ce înseamnă „mort”. Pentru Zorel era o comandă la care se trântea pe jos și nu mai mișca! Se întreabă, cine i-o fi dat lui Papi comanda „mort”?

Zgomot de motor și mașina începe să se miște... Din mulțime aude vocea dragă a lui Mami. „Hei! Opriți mașina! Înăuntru e câțelul meu... Vă roog! Opriți, opriți, opriți!” vocea ei este acoperită de vuuu, vuuu și bum. Zorel vrea să sară prin pereții cuștii, dar legănatul mașinii îl răstoarnă. Mai are timp să audă „opriiiiți,” și un ultim bum alungă spaime, zgomote și năuceală... E împăcat, mami o să-l ia acasă... Mașina se răstoarnă lovită în plin. Undeva în cer păsările negre se vaită cu durerea întregului pământ!

Zorel aleargă fericit spre mami, spre casă, spre... nicăieri!

● POESIS ● POESIS ● POESIS ● POESIS ●

Egretile cu trupuri de zăpadă

Egretile cu trupuri de zăpadă
Sculptate-abil de picurii de ploaie,
Și prinse între două acolade
Au poposit la mine în odaie.

Pe stampe prăfuite, desuete
S-au așezat pe-o vreme indecisă
În grupuri; fantomatice octete
Și aranjate-n curbe pe-o abscisă.

Dansează pe o muzică celestă
Le însoțesc doar negre balerine
Și doar un zâmbet trist le mai contestă
Când mă gândesc neobosit la tine.

În liniștea de plumb bacoviană
Mă simt și eu asimilată-n stampă
Și-n lacrima ce se răsfață-n geană
Gândul de tine-i fluture pe lampă.

În gându-ți sunt...

În gându-ți sunt gazela ce-ți intră în odaie
Și noaptea se preumblă prin nervi
și prin sinapse
Cu mersul de felină și-n undiri de coapse
Sunt prada pasiunii - iubirea ta, bălaie –

Dar în real, sunt muza din căile lactee
Ce-ți paroxează nervul tot versul tulburând,
Sunt chiar iubirea pură care-ți trăiește-n gând,
Nu sunt deloc femeia, sunt numai ...o idee.
Dar orice-aș fi, te-ndeamnă la scris și poezie
Și-ți populează versul cu iambi și cu trohei
Întinde doar o mână și-ai să mă prinzi de vrei
Și ține-mă la tâmplă, pe o-ntreagă veșnicie.

Sunt vânzătorul de iluzii

Sunt vânzătorul de iluzii
Azi cererea e nesfârșită
Vă vând nimicul în confuzii
Iar pentru plată, accept mită.

Religia-i negustorie
Fac bani cu ea, doar deschid cartea
Că proști sunt mii pe lângă mine
Înghesuiți să-mi facă partea.

Sunt vânzătorul de iluzii
Azi este tot ce se mai cere
le vând en gros puse-n panere
Și de vreți rest, vă dau confuzii.

poezii de Lucia Bădiță SECOȘANU

Umor la tipar...

Un șofer ajunge cu mașina pe malul unui râu și îl întreabă pe un polițist care pescuia dacă apa este adâncă. Acesta îi răspunde că nu, iar șoferul decide să intre cu mașina în râu. Cu toate acestea, mașina se scufundă, iar șoferul, neputând să-și salveze vehiculul, reușește cu greu să iasă din apă.

FuriOS, începe să țipe la polițist:

- Ai spus că apa este mică, și uite că era să mă înec!

- Pe onoarea mea, acum 10 minute era mică; au trecut niște rațe, și apa abia le ajungea până la piept!

Un tip, rupt de beat, iese dintr-un bar. Se duce în parcare și începe să pipăie mașinile pe plafon. Un alt șofer îl vede și întreabă:

- Ce faci omule, ce cauți?

- Îmi caut mașina, zise bețivul, clătînându-se!

- Păi... și de ce le pipăi pe plafon, ce, nu sunt toate la fel?

- Neah! A mea are girofar...

Un boxer renumit trebuie operat de apendicită. Medicul anestezist iese supărat din sala de operație:

- Așa nu se mai poate, încerc să îl anesteziez, număr până la 9 și el se ridică de fiecare dată în picioare.

Un englez, un francez, un chinez și un român au o dispută în legătură cu naționalitatea lui Adam și a Evei.

Englezul: - Ei au fost englezi. Numai un gentleman adevărat poate oferi jumătate din singurul măr doamnei sale!

Francezul: - Nu, ei au fost cu siguranță francezi. Numai o franțuzoaică poate să se ofere pentru numai jumătate de măr!

Chinezul: - Nu sunt de acord. Ei au fost cu siguranță chinezi, deoarece numai unei perechi de chinezi le stă în putere să populeze în așa timp scurt tot pământul!

Românul: - Nu, domnilor, greșiți cu toții, ei erau români: stăteau în fundul gol pe pietre, nu aveau decât un măr pe care trebuia să-l împartă între ei, dar credeau că sunt în Rai.

Doctorul: - Nu-mi place deloc cum arătați.

Pacienta: - Ei, doctore, nici dumneata nu ești cine știe ce frumusețe!

Un polițist oprește un șofer vitezoman:

- Știi, am avut presimțirea că o să dau o amendă astăzi. De-aia te-am și așteptat aici toată ziua.

- Păi... Am venit cât de repede am putut.

Aseară, nevastă-mea a lăsat un bilețel pe frigider: "Nu mai merge, nu mai suport! Plec la mama!"

Am deschis frigiderul.

Lumina dinăuntru s-a aprins, iar berea era rece ca gheața.

Nu pricep ce naiba voia nevastă-mea să spună, frigiderul funcționa excelent!

Astăzi, mă cheamă șeful la el în birou și-mi spune:

- Am observat că în ultima vreme cam moțâi în timpul ședințelor. Nu dormi îndeajuns?

- Nu prea, îi zic, ședințele sunt tot mai scurte.

Bună ziua, vreau și eu un loc de muncă.

- Avem ceva foarte bine plătit, dar e mult de lucru.

- Nu, mulțumesc. Dacă am bani, îi dau pe băutură.

- Atunci, avem un loc în care nu prea aveți de muncă, dar e prost plătit.

- Nu, pentru că dacă am timp, fac rost de bani și îi dau pe băutură. Nu aveți ceva unde să muncesc toata ziua și să fiu prost plătit ?

- Îmi pare rău, dar nu aveți studii superioare...

"OMENIA", publicația nr. 1 a seniorilor din România

Revista "OMENIA", publicație trimestrială a Federației Naționale "OMENIA", aflată în cel de al XVI-lea an de apariție, fără întreruperi, continuă prezentarea C.A.R.P.-urilor afiliate. Pentru o mai bună imagine a asociației vă invităm să ne trimiteți articole de prezentare, reportaje, materiale pe teme diverse, creații literare ale membrilor cercurilor de literatură pe care le aveți, însoțite, când este cazul, de imagini foto reprezentative.

Apreciam că este momentul potrivit ca asociația dumneavoastră să fie prezentă în paginile revistei Federației Naționale "OMENIA" a C.A.R.P. -urilor din România, prin activitățile pe care le desfășurați și zona geografică pe care o reprezentați.

Președinte
Ec. Giorgică BĂDĂRĂU
tel. 0752.001.404

Redactor șef
Ionuț CRIVĂȚ
tel. 0736.368.692

Redactor
Ing. Vasilică FĂLCUȚĂ
tel. 0752.001.406

Redactor
Istvan FEKETE

Redactor, corector,
Sociolog
Ionuț ARDELEANU

Grafician DTP
Irina ANDREI

NORME DE COLABORARE

Cititorii pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Răspunderea juridică pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorilor, conform art. 206 CP. Informațiile referitoare la geografia și istoria zonelor în care se află sediile asociațiilor C.A.R.P. au fost preluate de pe enciclopedii online.

Revista poate fi citită și online pe
www.fn-omenia.ro

CONTACT COLEGIUL DE REDACȚIE

**București, Sector 5,
Str. Amurgului 53, cp 051983
E-mail: fn.omenia@yahoo.com
E-mail: secretariat@fn-omenia.ro
tel/fax: 021-456-3699**

COPYRIGHT:

Este autorizată orice reproducere,
cu condiția specificării sursei.

Foto: www.boneventuresenior.com

Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice - 1 OCTOMBRIE

Artiști, filosofi, scriitori, toți și-au imaginat vârsta a treia în fel și chip. Iată câteva dintre cele mai memorabilecugetări despre această etapă a vieții:

"Un bărbat cu părul alb este ca o casă, pe acoperisul căreia se afla zăpada. Asta nu înseamnă nici pe departe, că nu arde focul în sobă". (Maurice Chevalier)

"Este adorabil atunci când farmecul se combină cu ridurile. Există zori de zi minunați în fericita perioadă de bătrânețe". (Victor Hugo)

"Să iubești pe cineva înseamnă să fii de acord să îmbătrânești împreună cu el". (Albert Camus)

"Educația este cea mai bună provizie pe care o poți face pentru bătrânețe". (Aristotel)

"Bătrânețea are un mare simț al seninătății și libertății". (Platon)

E-mail: fn.omenia@yahoo.com

E-mail: secretariat@fn-omenia.ro

Website: www.fn-omenia.ro

Tel/fax: 021-423.17.49; 021-456.36.99

Mobil: 0752.001.404; 0752.001.437

ISSN - 2065 - 9989

Tipărit la S.C. DOROTEA PRODCOM S.R.L.

Tipografie tel: 0744.536.449

E-mail: dorotea_print@yahoo.com
